

ZWOLLEI HARANGSZÓ

IX. évf. 2026/5
Virágvasárnap
Nagypéntek
HÚSVÉT

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen-Assen-Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

A „Zwollei Harangszót” a Presbitérium megbízásából szerkeszti:
dr. Hermán M. János,
Rostás Kriszta, Szilágyi Árpád,
Szomor Attila, Téglásy Sándor és Urbán Ákos.

Szerzők, munkatársak: Albertje Alkema-ten

Hoeve, Antalfy Gergő, Csanády Ágnes, Juhász Tamás, Hermán M. János, Kelemen Attila, Csongor, Kiss -Szászi Tünde, Rostás Kriszta, Kiss-Szászi Tünde, Makkai Réka, Millisits Máté, Szomor Attila, Szilágyi Árpád, Tápai Katalin, Téglásy Sándor.

Lapzárta: 2026. március 31.

Áldás, békesség!

MINDEN IDŐBEN

✦ Magyarországi Református Egyház

Istentiszteleteinkre és a szeretetvendégségekre mindenkit tisztelettel várunk!

Családlátogatást a híveink kérésére végzünk a szolgatársaink bevonásával, Hollandia egész területén. Egyházközségünk vezető lelkésze: drs. Kelemen Attila Csongor. Missziói lelkipásztor: dr. Hermán M. János nyugalmazott lelkész. Bekebelezett lelkész: Sólyom Uzonka Lilla, aki az új vianeni gyülekezetben végzi a szolgálatokat. Egyházközségünk hivatali ügyvitelét dr. Hermán M. János intézi. Presbiterek: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta Timea, Szilágyi Árpád, Tárnok Eszter Lída és Truczka József. Diakónusok: Bodor József, Berekméri Filep Annamária, Czimbalmos Klára, Kiss-Szászi Tünde, Marci Márió és Truczka Adrienn. Gyermekfoglalkozás: Rohaan Éva vallástanár – Orgonista: dr. Robert Helder. Gyermekfoglalkozások vezetője: Rohaan Éva vallástanár. Webmester: Téglásy Sándor. Olvasószerkesztő: Téglásy Sándor. Grafikai szerkesztő: Szomor Attila. A Zwollei Magyar Református Egyházközség istentiszteleteinek a helye: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4, Zwolle Info: jhermanm@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/refistentiszteletzwolleban>

Honlap: <https://zwolleireformatus.nl/-->

Zwollei Harangszó: <https://zwolleireformatus.nl/zwollei-harangszo/>

Párbeszéd Istennel – 2026 az imádság éve

„Csendesedjetekek
el, és tudjátok
meg, hogy
én vagyok az
Isten.”

Zsolt 46,11

Imádság
Éve | 20
26

„Jézus így válaszolt: Semmi hatalmad nem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna neked: ezért annak, aki engem átadott neked, nagyobb a bűne.”

János evangéliuma
19. fejezet 11. vers

✳ Magyarország Református Egyház

Istentiszteleteink kijelölt dátumai a 2026-os évben:

Január 11 - Hónap második vasárnapja – szolgál Kelemen Attila Csongor-Közgyűlés

Február 8 - Hónap második vasárnapja-14.30 Zwolle

Február 14 szombat - Urk, Jeruzalemkerk-. 9. 30 Kelemen A. Csongor és 17.30-Reijer Pasterkamp – Konferencia a magyar gályarab lelkészek kiszabadításának a 350 évfordulóján

Február 15 vasárnap – Záró istentisztelet: Wim Warnar. Konferencia bezárása- Ouwsterhaule 11 óra Hermán M. János

Február 22 - Böjtfővasárnap, úrvacsoraosztás-Hermán M. János

Március 8 - Hónap második vasárnapja – szolgál Kelemen Attila Csongor

Április 6 - Húsvét másodnapja; úrvacsoraosztás - szolgál Kelemen Attila Csongor

Május 10 - Hónap második vasárnapja

Május 25 - Pünkösd másodnapja; úrvacsoraosztás – szolgál Kelemen Attila Csongor

Június 14 - Hónap második vasárnapja

Június 21 Szolgál Kelemen Attila Csongor-Paál Károly.Van Bolhuis.Szabó Emőke-Hermán M.János-Blaarthemseweg 90-- in Veldhoven---:Info@Scouting-Aloysius.nl

Július 12 - Hónap második vasárnapja

Augusztus 9 - Hónap második vasárnapja - szolgál Kelemen Attila Csongor

Augusztus 30 - Újkenyér ünnepe-, konfirmáció, úrvacsoraosztás

Szeptember 13 - Hónap második vasárnapja

Október 11 - Hónap második vasárnapja - szolgál Kelemen Attila Csongor

November 8 - Hónap második vasárnapja

November 30 - Advent első vasárnapja, úrvacsoraosztás

Október 31 - szombat, Reformáció ünnepe, közösen a zwollei lutheránus egyházközséggel és a hollandiai magyar Református gyülekezetekkel; - szolgál Kelemen Attila Csongor és ds. Margo Jonker

December 13 - Hónap második vasárnapja

December 26 - Karácsony másodnapja, úrvacsoraosztás - szolgál Kelemen Attila Csongor

Web oldalunk látogatóinak száma:2026 január folyamán. 506 lélek. Megtekintések száma: 642

VIANEN

Szolgálati rend az Új Vianeni Gyülekezetben

Nagy szeretettel várunk istentiszteletre felekezettől függetlenül mindenkit, alkalmainkat kávézással, kötetlen beszélgetéssel zárunk. ---- Van harte welkom aan iedereen bij de Hongaarstalige erediensten die met informeel samenzijn afgesloten worden. Helyszín (NEM A MAGYAR OTTHON, mert az nagy sajnálatunkra jelenleg használhatatlan, a magyarság megítélése szerint sajnos veszett fejsze. „Nem tudjuk megbocsátani, ha valaki önként elvégzi azt, amit mi tudatosan elmulasztottunk. Ravasz László.) **hanem:** Vianen, Langeweg 6b (Sportpark Blankensteijn, BOM gebouw). Szolgálattévő lelkipásztor, a Vianen környéki hívek kérésére és a Zwollei Egyházközség megbízásából: nt. Sólyom Uzonka Lilla Email: s.uzonka@gmail.com / Tel: +31 6 199 86 225 Igehirdetések szolgálati rendje 2025 folyamán Vianenben, ahol jelenleg Sólyom Uzonka Lilla református lelkipásztor tart istentiszteleteket a Vianen környéki hívek kérésére és a Zwollei Magyar Református Egyházközség presbitériumának a megbízásából az alábbi rend szerint: **Istentiszteletek kezdete:** 11.00 óra.

HOLLANDIAI MAGYAR REFORMÁTUSOK NAPTÁRA

2026. ÁPRILIS

Áldott Nagyhétet és Húsvétot kívánunk!

"Krisztus feltámadott, kit halál elragadott. Örvendezzünk, vigadjunk, Krisztus lett a vigaszunk. Alleluja!"
(185. Ének)

Gyülekezet	Rotterdam	Zwolle	Amszterdam	Hága	Vianen
Helyszín	Gebouw De Heuvel Grotekerkplein 5 Rotterdam	Lutherse Kerk Koestraat 2-4 Zwolle	Vrijburgkerk Herman Gorterstraat 31 Amszterdam	Heilige Familiekerk Kamperfoelieplein 29 Den Haag / Hága	Sportpark Blankensteijn Langeweg 6A Vianen
Istentisztelet	Április 5 Húsvétvasárnap 15 óra Úrvacsoraosztás	Április 6 Húsvéthétfő 14:30 óra Úrvacsoraosztás	Április 12 vasárnap 13 óra	Április 19 Vasárnap 15 óra 16 órától A Hollandiai Mikes Kelemen Kör összejövetele	Április 26 vasárnap 13:30 óra
Szolgáló lelkész	Van Bolhuis-Szabó Emőke	Kelemen A. Csongor	Paál Károly	Van Bolhuis-Szabó Emőke	Sólyom Uzonka
Gyermekistentisztelet	Gábor van Bolhuis	Rohaán Éva	Szász Anna Dorottyá	Gábor van Bolhuis	
Orgonista / kántor	Somogyi Angéla	Dr. Robert Helder	Somogyi Angéla	Deuten-Makkai Réka	
Ifjúsági Bibliaóra és Imaóra szülőknek <small>Hágai Magyar Óvoda és Iskola tanítási napján</small>				Április 11 szombat 9:30 óra Van Bolhuis-Szabó Emőke	
Reggeli Ima Online	Április 8, szerda 9:10 óra – Van Bolhuis-Szabó Emőke				
Bibliaóra Online	Április 16, csütörtök 20 óra – Van Bolhuis-Szabó Emőke				
Kapcsolat a lelkészekkel	Van Bolhuis - Szabó Emőke 078-6824873 szaboemokeneszmely@gmail.com	Dr. Hermán M. János 0031-38-4233247 ihermanm@gmail.com	Paál Károly 06-13170606 paal.karoly@gmail.com	Csanády Ágnes 06-57023397 csanady@federatio.org	Sólyom Uzonka 06-19986225 suzonka@gmail.com
Facebook	Rotterdam Magyar Református Istentisztelet	Zwollei Magyar Református Istentisztelet	Amszterdami Magyar Református Istentisztelet	Hágai Magyar Református Gyülekezet	Vianeni Magyar Református Istentisztelet
Honlap	https://zwolleireformatus.nl http://www.federatio.org/protos.html				

Az egyházi naptárt összeállítja és terjeszti: Csanády Ágnes

BMF
Bach
Mindenkinek
Fesztivál

Vianeni
magyar
református
istentisztelet

márc

29

Virágvasárnap közeledik,

Bach mester

énekeskönyvi énekeivel

vesszük végig a passiótörténet

állomásait.

Várunk szeretettel!

2026.03.29. 13:30

Vianen

Templomok a szívben, zene a szív templomaiban

Úrvacsorás ünnepi istentisztelt Bach korálok éneklésével

Sportpark Blankensteijn
Langeweg 6A, Vianen

"Énekeljete új éneket ,
Az Úr Istennek örömmel,
Mert nagy csudákat cselekedett..."

www.bachmindenkin.hu fesztival@bachmindenkin.hu facebook.com/bachmindenkin

Fesztiválgazdátó: Kovács Zalán László tubaművész
Védnök: Dr. Farkas Gábor zongoraművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora

Együttműködő partnerek:

Támogatók

2026 Virágvasárnapjára

Egy-egy ünnep előtt sokak számára fontos dolog az ünnepi hangulat (különösen Karácsonykor). Ma, 2026 virágvasárnapján, ha csak az ünnepi hangulatot keresném – nem találnám meg. Szívesen szednék virágokat, de viharos, hideg szél csapkodja az arcomba a szemerkélő esőt, a Bakonyban és a Mátrában még megmarad a friss hó és a mai reggelt még a tavaszi óraátállítás is „szebbé tette”. Sokan mondhatjuk el, hogy mást vártunk ettől a naptól...

Sokan vártak mást egy kétezer évvel ezelőtti naptól is. Attól a virágvasárnaptól, amikor Jézus bevonul Jeruzsálembe. Az ünnepi hangulat adott, a tömeg hozsannázik, áldja Dávid Fiát – de nem ismeri fel annak a vasárnapnak az igazi jelentését. Ma is sokan várják Jézust, sokan be is hívják az életükbe, de vajon milyen várakozással? Sokszor én is mást vártam és várok ma is a Mestertől és csalódnom kell – nem miatta, hanem a saját téves elvárásaim miatt...

Drága Urunk, adj nekünk bölcs és alázatos szívet, hogy felismerjük a Te akarodat akkor is, ha nehézségeink vannak, ha nem úgy alakulnak a dolgaink, ahogy szeretnénk. Hadd legyen igazi, lelki virágvasárnapunk

írta: Kiss Szászi Tünde

Virágvasárnap reggeléről kaptuk ezt a felvételt az észak-iraki Alkos városából, ahol a helyi keresztény közösség ma is hittel ünnepel, és ahol az Iszlám Állam pusztítása után a Hungary Helps Program szakképzési és mezőgazdasági támogatással is hozzájárul a helyi keresztények szülőföldön való megmaradásához.

Isten óvja a Közel-Kelet keresztényeit! –Azbej Tristán, Fb.

Hollandiai magyar római katolikus miserend 2026.

Ápr. 6. 12.30 óra Havas István atya Hága---Hétfő, Húsvét 2. napja, ünnepi nagymise Onbevekt Hart van Mariakerk

Május 2. 17.00 óra Utcai Róbert atya Amszterdam---Szombat Szentmise Obrechtkerk

Május 3. 12.30 óra Utcai Róbert atya Hága---Vasárnap Szentmise Onbevekt Hart van Mariakerk

Május 25. 12.30 óra Havas István atya Hága---Hétfő Pünkösöd 2. napja ünnepi nagymise Onbevekt Hart van Mariakerk

Június hónapban Hollandiában NEM LESZ MAGYAR NYELVŰ KATOLIKUS SZENTMISE!!

Júl. 4. 16.00 óra Bokros Levente atya Eindhoven---Szombat Szentmise St. Joriskerk

Július 5. 12.30 óra Bokros Levente atya Hága---Vasárnap Szentmise Onbevekt Hart van Mariakerk

Augusztus 23. vasárnap államalapító Szent István király ünnepe. Ökumenikus szentmise és

Istentisztelet a Szent Család templomban--- Havas István piarista atya celebrál. Részleteket később közlünk. Cím: Kamperfoelieplein 29., 2563 HX Den Haag.

Szept. 5. 16.00 óra Kirner Antal Zoltán atya Amszterdam---Szombat Szentmise Sint Joriskerk

Szept. 6. 12.30 óra Kirner Antal Zoltán atya Hága-Vasárnap Szentmise Onbevekt Hart van Mariakerk***A változtatás jogát fenntartjuk!!

A feltámadás örömeiben megélt áldott, békés Húsvéti ünnepeket kívánunk!

Angliai Magyar Református Egyház

Szeretettel hív mindenkit, hogy együtt ünnepeljük Urunk megváltó szeretetét, értünk hozott önkéntes áldozatát, helyettes halálát és győzelmes, örömteli feltámadását. **Nagypénteken** istentisztelet du. 3 órakor-**Húsvét vasárnap** de.11 és du.3 órakor istentisztelet – úrvacsoraosztás --vasárnapi iskola --húsvéti tojáskeresés --női kör imaóra

Rotterdami Magyar Református Egyházközség

Istentisztelet
Húsvétvasárnap
úrvacsoraosztással

2026. április 5.
Húsvétvasárnap 15 óra

Gebouw De Heuvel
egyházi épületben
Grotekerkplein 5
ROTTERDAM

Gyermekistentisztelet:
Gábor van Bolhuis

Igét hirdet:
Van Bolhuis-Szabó Emőke
lelkész

Kántor:
Somogyi Angéla

Az istentisztelet után szeretetvendégségre hívunk és várunk mindenkit.
Megköszönjük, ha te is hozol sós vagy édes harapnivalót.

Magyar Szentmise

HAVAS ISTVÁN ATYA CELEBRÁL!

Húsvéti Mise után AGAPÉ!
Mindenkit Szeretettel Várunk!

2026 ÁPRILIS 6 12:30 ÓRA

**MARLOTKERK HÁGA
BLOKLANDENPLEIN 15**

AKI TUD HOZZON VALAMI FINOMSÁGOT
ÖNKÉNTESK GYERTEK! JELENTKEZÉS DÓRINÁL!

munkánkat anyagilag is tudjátok segíteni
NL46RAB00360 2028 10
Vereniging RK Hongaren

Húsvéti körlevél a Magyar Református Egyház minden gyülekezete és intézménye számára-

„Együtt futott a kettő, de a másik tanítvány előrefutott, gyorsabban, mint Péter, és elsőnek-ért a sírhoz.”
(Jn 20,4)

Kedves Testvérek!

Húsvétkor az Úr Jézus Krisztus feltámadásában a kegyelmes Isten szabadító szeretete mutatkozott meg. Az élet és a megváltó szeretet győzedelmeskedett a halál és a gyűlölet felett. A sírhoz kora reggel induló magdalai Mária, valamint a megrettent tanítványok szívében azonban még a gyász és a reménytelenség honolt a nagypénteki események után. Az üres sír látványa emberi szemszögből ijesztő élmény, hiszen csak rosszra utalhat: elvitték Krisztus testét!

Az evangélium azzal is érzékelteti a húsvét reggeli riadalmat, hogy a történet szereplői ide-oda futnak, mint amikor az ember kétségbeesetten fűhöz-fához kapkod, és pánikszzerűen keresi a megoldást. Mária fut a hírrel a tanítványokhoz, majd Péter és János szaladva indulnak a sírhoz, de nem együtt érkeznek meg, mert János előrefut.

Állandóan rohanó világunkban ismerős számunkra a fejesztett futás, mint ahogy a félelem és a bizonytalanság is rendszeresen befészkei magát a szívekbe. Isten azért küldte hozzánk egyszülött Fiát, hogy ne legyen úrrá az életünkben a félelem, a reménytelenség és a bűn sötétsége, és az életünk ne vesszőfutás legyen a bűn igájában, hanem Isten kegyelmébe gyökerezve örvendezzünk a szabadításnak, Krisztus világosságának.

Magyar Református Egyházunk a Feltámadottat, Isten igazságát, az életet és a megváltást hirdeti a felbolydult, háborúba rohanó, káoszba sodródó világban is.

MEGHÍVÓ

A 148. ZWOLLEI MAGYAR REFORMÁTUS ISTENTISZTELETRE

Helyszín: Zwolle, Lutheránus templom,
Koestraat 2, a Fundatie Múzeum mellett.

Időpont: 2026. április 6., húsvéthétfő, 14³⁰

Igehirdetés –drs. Kelemen Attila Csongor vezető lelkész.

Úrvacsoraosztás: Sólyom Uzonka Lilla búcsúzó vianeni lelképásztor.

Orgonista: Dr. Robert Helder – Vasárnapi iskola a gyermekekkel: Rohaan Éva vallástanár

Az istentiszteletet követően mindenkit szeretetvendégségre várunk. Érdeklődés dr. Hermán M. János ny. lelképásztor elérhetőségén: jhermanm@gmail.com, illetve a 038-4233247 -es telefonszámon. Parkolás kizárólag a templom hátsó udvarán ingyenes, a Potgietersingel felől, továbbá a szomszéd telken a nagy platánfa alatt /Groote Sociëteit./ Szolgálatos presbiter: Szilágyi Árpád.

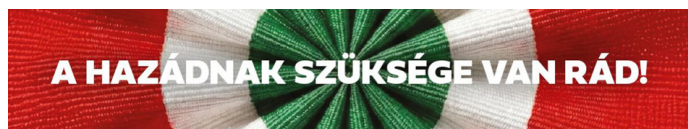
Úrvacsorai jegyek felajánlása: Némethy Csaba és Carla

Következő istentisztelet, Zwolle: 2026. május 10-én, a hónap második vasárnapján

A húsvét üzenete, hogy Isten megfékezi a gonosz erőket, és megszabadítja az embert. Ezzel a hittel és reménységgel tekintünk az üres sírra, a Feltámadottra, és megszabadított emberekként így

tegyünk bizonyosságot az örömhírről azok számára is, akik még céltalanul és reményt veszítve futnak: Krisztus feltámadott! Áldott húsvéti ünnepet a Kárpát-medence és a diaszpóra minden gyülekezetének! Krisztus a jövő, együtt követjük őt! 2026 húsvétján

MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ GENERÁLIS KONVENT

Március 15 - A nemzet-miniszterelnökének levele

Tisztelt határon túli ünneplők! – Sorsunk ma egyetlen döntésen múlik. Itt az idő hát, hogy mi, magyarok újra összefogjunk, és együtt, közösen védjük meg az elmúlt másfél évtized nemzetpolitikai eredményeit 1848 tavaszán remény költözött a szívekbe. A birodalmi központból kapott parancsok helyett felcsillant a magunk választotta jövő lehetősége. Újból felragyogott a horizonton annak a gazdag és erős országnak a csillaga, melynek fénye 322 évvel korábban hunyt ki a mohácsi csatamezőn –

„Ahogy 1848-49-ben, úgy most is vannak, akik ellenünk törnek. Fenyegethetnek bennünket akár nyílt háborús, pénzügyi zsarolásokkal, akár létfontosságú vezetőkek elzárásával, mi nem engedünk sem nekik, sem fizetett bábjaiknak, ahogyan megálljt parancsolunk azoknak is, akik el akarják venni a határon túli testvéreink szavazati jogát” – rögzítette a miniszterelnök.

Sorsunk ma egyetlen döntésen múlik. Itt az idő hát, hogy mi, magyarok újra összefogjunk, és együtt, közösen védjük meg az elmúlt másfél évtized nemzetpolitikai eredményeit. „Segítsük és megóvjuk az akaratuk ellenére könyörtelen háború poklába került honfitársainkat, és folytassuk a nemzetépítés határon átívelő munkáját, hogy a magyar név megint szép lehessen Szabadkától Dunaszerdahelyig, Lendvától Beregszászig, Montréaltól Kézdivásárhelyig” – Legyen béke, szabadság és egyetértés! – Orbán Viktor.

Felolvasta a hágai magyar redormátus istentiszteletet követő március 15-iki megemlékezésen Szilágyi Árpád, a Hollandiai Magyar Szövetség elnöke

Ünnepélyes állampolgársági eskütétel a hágai magyar nagykövetségen

Nagykövetségünkön ünnepélyes esküre került sor, amelyen 6 új honfitársunk és hozzátartozóik vettek részt. Horoszegi Szilágyi-Landeck Dániel nagykövet

köszöntötte a résztvevőket és gratulált az esküt tevőknek magyar állampolgárságuk megszerzéséhez.

Új honfitársaink az eskü letételével immáron hivatalosan is a magyar nemzet közösségének tagjaivá váltak.—Hága, 2026 március 17---[Embassy of Hungary in the Netherlands](#)

Gratulálunk! Isten éltesse új magyar állampolgárainkat!

„Csak Istennél csendesül el a lelkem, tőle kapok reménységet. Csak Ő az én kösziklám és szabadítóm, erős váram nem ingadozom. Istennél van segítségem és dicsőségem, erős sziklám és oltalmam az Isten” (Zsolt. 62,6-8)

Mindenható

Istenünk!

A böjt csendjében állunk meg előtted és elcsendesítve szavainkat, gondolatainkat, vágyainkat hozzád emeljük tekintetünket. Annyi zaj vesz körül, annyi félelem és bizonytalanság, de hozzád fordulva az ige megerősít abban, hogy Te vagy reménységünk forrása. Hálásak vagyunk Urunk a böjt napjaiért, ami alkalmat

adhat számunkra az elcsendesedésre, hozzád fordulásra. Kérünk tisztíts meg mindattól, ami eltávolít Téled. Vedd el belőlünk a türelmetlenséget, az önzést, a kapkodást, és ajándékozz meg azzal a csenddel, amelyben meghalljuk a hangodat. Hadd tanuljuk meg, hogy a Rád hagyatkozásban van az életünk biztonsága. Te, aki a legjobban ismersz bennünket, látod belső küzdelmeinket, a folyamatos rohanást, amiben élünk és amiből olyan nehezen tudunk kilépni. Megvalljuk, hogy gyakran emberektől, sikerektől várjuk azt, amit csak Te tudsz megadni. Taníts meg arra, hogy ne máshol keressünk menedéket, hanem Benned, aki szikla vagy és erős vár a mi életünk számára. Segíts ebben a böjti időszakban közelebb kerülni hozzád. Segíts, hogy valóban megéljük azt, amiről a zsoltáros beszél: a benned való elcsendesedést, a benned való megerősödést. Adj ehhez csendes perceket Urunk, amikor igéd mellé ülve és kezeinket imára kulcsolva tudunk megállni a hétköznapokban, üzenetedet keresve és szavadat hallgatva. Nem a mi érdemünkért, hanem Jézus érdeméért kérünk hallgasd meg imádságunkat. Ámen

Bencze-Kádár Orsolya- kórházlelkész
Nagykárolyi Református Egyházmegye nőszövetségi
alelnöke

Böjti imádság

„...így szól az Úr: Térjete meg hozzám teljes szívvel, böjtölve, sírva és gyászolva! Szíveteket szaggassátok meg, ne a ruhátokat, úgy térjete meg Istenetekhez...”
Jóel 2,12-13

Teremtő Urunk!

A böjt csendje mindig Feléd vezet. Ezért hálásak vagyunk, mert ebben az időszakban sem hagysz magunkra. Hálásak vagyunk, mert most is arra törekszel, hogy a te utadra tekintsünk. Kérünk, hogy segíts minket valódi csendességben lenni. Érezzük, hogy nem elég a külső csend ahhoz, hogy hozzád emelkedjünk. Segíts elcsendesíteni az elménket és a szívünket, segíts elcsitítani a gondolatainkat. A világ is erre kényszerít akkor, amikor a fegyverektől és a gyűlölettől hangos minden. Segíts meglátni, hogy a teljes szívvel való hozzád térés az egyetlen út a béke és a megnyugvás felé. Segíts, hogy ne csupán szavakkal térjünk hozzád, hogy ne csak a ruhánkat szaggassuk, hanem szívünk minden oda nem illő gondolatát és érzését kiirtsuk, hiszen csak így fogadhatjuk be a leg-hatalmasabb evangéliumot, Krisztus feltámadásának tényét. Formáld bennünk a tiszta szívet, hogy a böjt ne csupán egy külső lemondás legyen, hanem egy teljes belső megtisztulás, ami által minden akadály elhárításra kerül, ami a szeretet útjában áll. Mutasd meg az irgalom, a kegyelem, a szeretet útját, hogy mi magunk is irgalmasabbakká és szeretetteljesebbé váljunk. Segíts, hogy legyen bátorságunk szembenézni hibáinkkal, vétkeinkkel, mulasztásainkkal, hogy ezektől megtisztulva éljük majd át a krisztusi szeretet teljességét.

A feltámadott Krisztus nevében kérünk, hallgasd meg imánk. Ámen. ---Pakulár Bú Julianna lp.- Tasnád
--Beküldte Bacsádi Enikő

DIASZPÓRA / MAGYARSÁG SZÓRVÁNYVILÁGBAN --- <https://www.petofiprogram.hu/> **FELHÍVÁS!**

Kérjük a világon bárhol élő testvéreinket, hogy hagyaték/testamentum és kapcsolatok révén templom, illetve istentiszteleti hely vásárlásában segítsék a Zwollei Református Egyházközségünket.

Hollandiai megmaradásunknak Krisztus a záloga! A bizonyágtételhez, a tanításhoz, cserkészethez, megemlékezésekhez bizony szükség lenne már egy templomra vagy épületre a romlásnak kitett magyar termek és a zárolt vianeni telek helyett! Fájdalmas, hogy a lelkigondozásra és a magyar művelődés szolgálatára szánt vianeni alapítványok kísérlete **haszontalanná vált...**

Vigyázzunk, tartsunk ki állhatatosan a hitben, viselkedjünk bátrabban, végre legyünk erősek! (Lásd I.Kor.16)

HÍREK A KÁRPÁT-MEDENCÉBŐL

A tudomány nem hoz létre hitet, kegyességet, de a kegyességre épülő tudomány tudni fogja, mi a célja: Isten dicsőítése. Életinterjú a 80. életévét betöltő D. Dr. Juhász Tamás emeritus teológiai professzorral

Nyolc évtized tapasztalata, hűséges szolgálata és gazdag teológiai látása teszi különlegessé ezt a beszélgetést. Juhász Tamás emeritus professzor életútjáról, hitvallásáról és az egyház szolgálatáról mesél a tőle megszokott közvetlenséggel és bölcsességgel, amely mindannyiunk számára példaértékű.

nyelvi gazdagsággal, finom humorral és megragadó erővel, tisztánlátással tudott elbeszélni egy-egy említésre méltó történetet. Most már az olvasó is megbizonyosodhat róla, hogy a professzor úr ebben az interjúban sem hazudtolta meg magát.

[Az alábbi interjú-részlet teljes változata [itt olvasható.](#)]

Hogyan emlékszik vissza gyermekkorára? Milyen lelki és szellemi légkör vette körül otthonában?

5-6 éves koromat megelőzően nincsenek összefüggő emlékeim, csupán néhány homályos folt.

Körülbelül hároméves koromban karácsony este édesapám elment a két bátyámmal a Farkas utcai templomba, én otthon maradtam édesanyámmal (beteg lehettem). Felöltözve feküdtem a vetett ágy tetején. Édesanyám mellém kucorodott és a „Szállj, szállj magasra” kezdetű éneket próbálta nekem tanítani. Erős vallásos (?) áhítatot éreztem. Ma is emlékszem a jó érzésre, amely akkor elfogott.

Ha megdicsértek, büszke lettem. Volt egy összecsukható háttas kicsi székem. Lefekvéskor mintegy „felöltöttem” levetett ruháimmal a kicsi széket. Reggel a kisszéket összecsukva betettem az ágyam alá. Apai nagyszüleim látták ezt, és megdicsértek, én pedig még buzgóbban igyekeztem „rendes” lenni.

Gyáva voltam, félttem a víztől. Szüleim és bátyáim Marossárpatakon a Marosban fürödtek. A sekély vízbe se mertem bemenni. Édesapám ölbe vett és begázolt velem a mélyebb vízbe. Úgy sikoltoztam és könyörögtem, hogy kénytelen volt újra kivinni. Mikor tíz éves lettem, úszótanfolyamra kezdtem járni a Tímár utcai uszodába. Két óra után megszöktem, többet nem akartam menni. Csak 15 éves koromban tanultam meg úszni, amikor már szégyelltem bénaságomat a testvéreim, osztálytársaim előtt.

Vasárnaponként az egész család a Farkas utcai templomba ment, mi gyermekek előbb átmentünk vallásórára. Nyolc csoportra osztották a rengeteg gyereket. Volt egy óvodás csoport, majd az első hét osztály tanulói osztályonként helyezkedtünk el: a templomi karzaton, a karzat alatt, a szentélyben, a sekrestyében, az imateremben és a két lelkipásztori irodában. A két lelkipásztor, a két papné, a Magyarai lányok, a segédlelkész és egy-két teológiai tanár vagy önkéntes teológiai hallgató tartotta a vallásórákat. Minden iskolai év végén vallásvizsgán vettünk részt. Havonta egyszer gyermek-istentiszteletet tartottak nekünk a nagy imateremben.

Születésem évében édesapám már teológiai tanár volt. Reggelente mindig sietett a teológiára, mi gyermekek pedig igyekeztünk nem útjába kerülni. De a nagy sietségben soha nem felejtette el, hogy a reggeli családi áhítatot megtartsa. Bibliát olvasott és imádkozott. Később, amikor hozzájutottunk, valamilyen német vagy francia leszakítós naptárból az ott lévő napi igemagyarázatot is felolvasta, kapásból fordítva azt.

Volt-e olyan gyermekkori vagy ifjúkori élménye, amely később döntőnek bizonyult a hivatása szempontjából?

Sülve-főve együtt voltam egyik unokatestvéremmel, Tonk Sándorral. Mindig együtt nyaraltunk Pókában, a Tavaszy portán. Egy alkalommal megegyeztünk, hogy Sándor gazdatiszt lesz vagy a pókai Tolvaly családnál, vagy más faluban. Erre én hozzátettem: én pedig falusi pap leszek ugyanabban a faluban! Ez kilenc éves koromban volt. Azóta, ha kérdezték, mi leszek, mindig azt mondtam, hogy falusi pap leszek. Nem volt semmilyen „megtérés”-élményem. Elhatározásomat ténynek tekintettem.

A bolsevik diktatúra vallásellenessége egyfajta „csak azért is” indulatot váltott ki belőlem és sarkallt a választott pálya felé. A gimnáziumi években nagyon zavart egyik-másik tanárunk és néhány diáktársam részéről sulykolt ateista propaganda és egyházellenesség. Hetedikes koromban egyik tanárunk gúnyosan jegyezte meg, hogy a Bibliában sok babona van. Például az, hogy 1975-ben be fog következni a világ vége. Szigorú ember volt, de azért óra után odamerészkedtem hozzá: „Hol van ez a Bibliában?” „Nem tudom pontosan, de valahol a vége felé, a Mózes könyveiben” – hangzott a „jól értesült” válasz...

1970 és 1974 között Lőrincrévén, majd 1974 és 1984 között Detrehemtelepen szolgált lelkipásztorként. Hogyan élte meg ezeket az éveket a gyülekezeti lelkipásztori hivatásban? Milyen volt akkor gyülekezeti lelkipásztornak lenni, milyen kihívásokkal találkozott, és mit adott Önnek ez a szolgálat?

Lőrincréve a Maros bal partján fekszik, Alsó-Orbóval szemközt. Alsó-Orbónál a Székelykocsárd–Tövis vasútvonalon akkor még megálló volt, a személyvonatokra mindkét irányban fel lehetett ülni. Az állomástól 3 kilométernyi földút vezetett Lőrincrévére. A Maroson komppal kellett átkelni.

1970. november közepén kaptam meg a Lőrincrévére szóló segédlelkézi kinevezésemet. Ez nagyon ideiglenesnek tűnt, mert a gyülekezetben már volt egy másik segédlelkész, akit adminisztratív büntetesként három

hónapra elhelyeztek onnan. Az édesanyja és a nagyanyja a két szobás parókián lakott. Én az irodának használt harmadik szobában lakhattam. A presbitérium már ki is mondta az illető segédlelkész rendes lelkésszé történő megválasztását, a választó közgyűlés december közepére volt kitűzve. A gyülekezet nagyon zokon vette az én odahelyezésemet. Mit keres ott egy újabb segédlelkész, amikor ők éppen készülnek valakit rendes lelkészüké választani? Már-már ellenséges volt a hangulat velem szemben. De nem volt mit tennem: egy vasággal és egy íróasztallal beköltöztem, s elkezdtem a vasárnapi prédikációkra, a vallásórákra és kátéórákra készülni. A kurátorékhöz mentem ebédelni, a felesége naponta 5 lejért nekem is főzött, azt kaptam, amit ők is ettek. Naponta egyszer elmentem a falusi boltba, ahol, ha mást nem, egy-egy skatulya gyufát vettem. Így aztán naponta kétszer – más-más irányban – végigjártam a falut, s óhatatlanul találkoztam emberekkel. Kalapot emelve mindenkinek előre köszöntem, s volt, aki szóba is állt velem. Ott létem negyedik vasárnapján volt a lelkészválasztó közgyűlés, amelyen jegyző és szavazatszámlláló voltam. A választást levezető esperesi küldött a csombordi lelkipásztor volt. Közölte a gyülekezet tagjaival, hogy a szavazócédulára csak egy „igen” vagy egy „nem” írjanak. Megválasztják-e a presbitérium által meghívandónak jelölt korábbi segédlelkészt („igen”), vagy nem („nem”). Csodálkozásunkra sokkal több volt a „nem”, mint az „igen”. Így a kollégám családjának karácsonyig ki kellett költöznie, s én birtokba vehettem az egész papi lakást. Karácsony harmadik napján Kolozsváron nyugodt szívvel tartottam eljegyzésemet Dobai Erzsébettel: ha megesküszünk, lesz hova költözzünk. A következő év júniusában meg is volt az esküvőnk, s mi boldogan beköltöztünk a kicsi papi lakásba, amelyhez hatalmas kert tartozott. Időközben, 1971 tavaszán az egyházmegyei tanács megbízott azzal, hogy vállaljam el a 7 km-re fekvő Solymoson is a szolgálatot. Ez a 70 lelkes leányegyház addig Becéhez tartozott, de a lelkipásztornak, idős kora miatt, már terhes volt az ingázás. Örömmel vállaltam, s így Erzsébet nemcsak Lőrincrévének, hanem Solymosnak is „pap nénije” lett. (Húsz éves feleségemet a legidősebb férfiak is „pap néniének” szólították...) Mindkét gyermekünk Lőrincrévén született.

Detrehemtelepre négy év múlva, 1974 szeptemberében költöztünk, ahova az ottani gyülekezet hívott. András bátyámat, az előző lelkészt Marosvásárhelyre választották, s mind ő, mind a detreheimi gyülekezet sok ismert tagja nagyon kért, fogadjam el a meghívást. Nemcsak ezért mentünk át, hanem mert közelebb volt Kolozsvár, ahova doktori dolgozatom be-

fejezése érdekében sokszor kellett utaznom, és mert Detrehemtelepen gázfűtés volt, s a vizet sem kellett kútból hordani. A falut a 20. század első évtizedében hozták létre, a Darányi Ignác földművelésügyi miniszter féle telepítések rendjén. Ekkor Erdélyben és a Bánságban nagyon sok telepes falu épült, amelyekkel egy-egy vidéket gazdaságilag és etnikailag fel akartak emelni. Minden telep egy vallású emberekből állott, akikben volt annyi vállalkozó szellem és kezdeményező készség, hogy vállalták: ötven év alatt kifizetik az állam által vásárolt házat, telket, szántóföldet, szőlőt és erdőt. A telep két középkori falu, Alsó- és Felsődetrehem mellett épült, szép, nagy templomát pedig az állam emelte, Felsődetrehem szélén. Azért ott, mert a tervek szerint a telepítést abban az irányban folytatni akarták. Az első világháború miatt nem folytathatták, így az új falutól két km távolságra került a templom. Teleki Domokos egykori kúriája lett a papi lakás. A második világháború végén a lelkész elmenekült, s az üresen maradt lakást lerombolták, köveiből, tégláiból emelték a kollektív gazdaság istállóját. A templomba is betörték, volt olyan falubeli román ember, aki az orgona sípjából kerítést épített magának... Később a telepen épített parókiát a gyülekezet. A két szobás lakás egyik szobájában tartották az istentiszteleteket. Majd Juhász András idejében a papi lakáshoz egy nagy, hosszú imatermet ragasztottak. A távol levő templomba csak ünnepnapokon jártak, azt máskor csak Alsó- és Felsődetrehem reformátusai használták. A detrehemtelepi emberek bátrabbak, magabiztosabbak voltak, mint Lőrincréve, az egykori jobbágyfaluk lakói. Keményebben is dolgoztak, s a férfiak a téesz mellett az aranyosgyéresi szeggyárban is dolgoztak. Módos, rátarti emberek voltak, akik az egyházi munkában is hajlottak az újító változásokra. Gyermekünk itt szocializálódtak, itt jártak óvodába és itt kezdtek az iskolát.

Édesapja, Juhász István egyháztörténész, valamint nagyapja, Tavaszy Sándor rendszeres teológus meghatározó alakjai voltak a magyar református teológiának. Egyértelmű volt-e az Ön számára, hogy az ő nyomdokukba lép? Volt-e belső küzdelem vagy bizonytalanság a pályaválasztás idején?

Nemrég, a 80. születésnapomra ajándékkul kaptam egy géppel írt kis levélkét. Ezen Tavaszy Sándor Isten áldását kérte legnagyobbik lányára, az én édesanyámra abból az alkalomból, hogy harmadik fiaként világra hozott engem. Majd ezt írta: „Áldja meg a jó Isten a kis Tamást is s tegye az erdélyi magyar életnek és a református egyháznak hasznos és derék tagjává”. Ehhez még hozzáfűzöm azt a kedves, élcelődve idézett választ, amely-

lyel két és fél éves Máté öcsénk vágta ki magát, amikor levert egy könyvet kamaszodó bátyja íróasztaláról, s az hevesen rászólt: „Máté, te normális vagy?!” „Én nem vagyok normális, én magyar református gyerek vagyok!” Nos, mivel öntudatunk ezen jelzőit sokszor hallottam, én sem Tavasz Sándor vagy Juhász István „nyomdokaiba” lépni, hanem egyszerűen jó magyar és jó református akartam lenni. Ehhez szorgalmasan tanulni és hasznossá lenni kellett. Tavasz Sándort nem „rendszeres teológusként” hívták a teológiára, hanem tanításra alkalmas emberként. Az első hat évben nem is rendszeres teológiát tanított, hanem „a keresztyén egyház fenomenológiáját”, vagyis egyháztörténelmet. Juhász Istvánt is előbb „tanárnak” hívták a teológiára, aki latin és román nyelvet tanított, majd amikor 1948 őszén az „aranycsapat” négy tagját (Nagy Géza, Imre Lajost, Tavasz Sándort és Gönczy Lajost) kényszer-nyugdíjba küldték, átvette a Nagy Géza egyháztörténelmi tanszékét.

Figyelemre méltó folytonosság rajzolódik ki: Tavasz Sándor rendszeres teológus, Juhász István egyháztörténész, majd Ön ismét a rendszeres teológia felé fordult. Tudatos volt ez az irányváltás?

Az előző válasz értelmében azt kell mondanom, hogy nem szakirányt választottam, hanem egyszerűen a teológiát. Akik oda hívtak engem, tudták ugyan, hogy magyarra fordítottam Wilhelm Niesel szimbolikáját, és hogy „A Heidelbergi Káté teológiai tanítása” címen írtam disszertációt, tehát „konyítok” valamit a rendszeres teológiához, mégis először héber–görög nyelvi lektornak hívtak volna, erre készültem egy egész éven át, Kozma Zsolt baráti segítségével.

Mi befolyásolta leginkább, hogy a rendszeres teológia lett az Ön szakterülete?

Ismét a külső körülményekre hivatkozom, azok „Deus ex machina”-szerű befolyása érvényesült. Geréb Pál dogmatika professzornak nyugdíjba kellett vonulnia, s így a rendszeres teológia lektora lettem.

Fel tudná idézni, mire tanították Önt elődei, akár kimondva, akár hallgatólagosan? Mi volt az a „szellemi örökség”, amelyet nemcsak megörzött, hanem tovább is formált saját teológiai munkájában? Volt olyan egyházpolitikai vagy teológiai kérdés, amiben eltért elődeitől a véleménye, meggyőződése?

Tavasz Sándorról hallomásból tudtam, édesapámon pedig közvetlenül tapasztaltam, hogy a szellem munkásainak „úriembernek” kell lennie: legyen tartásos, udvarias mind beszédében, mind

magatartásában, öltözködésében. A családi ünnepek alkalmából Reményik Sándor és Áprily Lajos verseket tanultunk. Reményikkel szólva „tartásosnak” lenni, különösen erdélyi kisebbségi helyzetünkben azért kell, mert „Nem illik daróc főpapi talárhoz, s királyi nyelvhez koldus-dadogás.” És mert „Úgy beszéljen ma ki-ki magyarul, mintha imádkozna, mintha aranyat, tömjént, myrrhát hozna!” (Az ige) – Apai nagyapámtól, Juhász Albert nagyenyedi vallásanártól a végtelen szerénységet és igazi alázatot tanultam.

Ha van „szellemi örökség”, amelyet elődeimtől tanultam, akkor az egyértelműen a hűség, a helytállás. Legyünk hívek ahhoz a néphez, amelynek közösségébe Isten elrendelt, az egyházhoz, amelybe Krisztus által betagolt, és tartsunk ki abban a munkában, hivatásban, amelyre Isten alkalmassá tett.

Bár az „úriember” módjára való viselkedés és a hűség csak forma, de ebbe a külső keretbe helyezve két olyan tartalmi vonást örököltem, amelyben mind magamat tovább gyakorolni, mind tanítványaimnak átadni próbáltam. Az egyik a teológia egyetemes jellege. Nincs semmi a világon (az ember mindennapi életében, az embert körülvevő természetben, a kultúrában és az ember cselekedeteiben, történelmében és a politikában), amelyhez a Bibliának és az ige tudományának ne lenne köze, ne lenne mondanivalója. A másik az Újszövetségből ismert parrhészia, a bátorságos szólás. Ha van a teológiának mondanivalója, azt mondja is ki bátran, minden körülmények között.

Közöttem és nagyszüleim, szüleim között teológiai véleménykülönbség nem volt. Szüleim mindketten teológiát végeztek, mindkét nagyapám vérbeli teológus volt, de egyikük sem volt gyülekezeti lelkész. Eből adódott az a kevés különbség, amely alkalmilag kiderülhetett. A gyülekezeti szolgálat hatásának köszönhetően fogékonyabb lettem a szociális kérdések, a konkrét emberi helyzetek megítélése dolgában, és az emberi nyomorúságok megértése szempontjából. Elődeimnél jobban igyekeztem kidomborítani azt, hogy a teológia fő kérdései vigasztaló, egzisztenciális kérdések.

Mi volt a rendszeres teológia legnagyobb kérdése az Ön számára? Van-e olyan teológiai probléma vagy tétel, amelyhez évtizedek óta újra és újra visszatér?

A Szentlélek személye és műve. Ezzel kapcsolatban pedig az a megoldatlan kérdés, hogy az egyháznak hamarabb volt dogmája, mint Szentírása. Tudniillik az újszövetségi kánon kialakulását, vagyis a teljes Szentírás lezárását a 397-es karthágói zsinathoz szokás kap-

csolni. A niceai zsinat (325) és az első konstantinápolyi zsinat (381) hitvallása pedig mint az egyetemes egyház hitvallásai (dogmái) megelőzték ezt. A „megoldatlannak” tűnő kérdés tehát ez: ha a dogma a kinyilatkoztatás (Szentírás) alapján álló kötelező érvényű tantétel, mire támaszkodott a két említett dogma, ha még nem volt Szentírás? Ez a kérdés a Szentlélek művéhez kapcsolódik, mert a megoldás nyilván a Biblia ihletettsége gondolatánál keresendő. A dogma létrejöttekor természetesen volt már ihletett Szentírás, különböző változatokban. A karthágói zsinaton az egyház nem Szentírást „alkotott”, hanem csak a meglévő és általánosan ismert szent iratok gyűjteményét hitelesítette. *A Heidelbergi Káté iránti szeretete egész pályafutását végigkísérte, és gyakran hangoztatta: „aki a Kátét becsületesen megtanulja, az nem követhet el eget rengető dogmatikai hibákat.” Melyek a visszatérő „dogmatikai hibák”, amelyek kísértik református egyházunkat, a szolgáló lelkipásztorokat és milyen következményei lehetnek ezeknek? Hogyan segíthet a megtanult Káté a szembenézésben, az (ön)korrekcióban?*

A Heidelbergi Káté a maga korának jól sikerült kompilációja. A régiak szemében a kompiláció nem számított bűnnek, „lopásnak”, hanem azt jelentette, hogy a keresztyén egyház mindenkor tanítóinak hasznos, emelkedett gondolatait elsajátították, magukévá tették és felhasználták. Az egyház nagy tanítóinak gondolatai közkincsnek számítottak, nem a szerző kizárólagos tulajdonának. A Káté jól átgondolt rendszerbe építette ezeket a gondolatokat, amelyek nemcsak hézagmentesen összeillettek, nemcsak a bibliai igazságot tükrözik, hanem a kátét tanuló hívő ember személyéhez, személyes hitéhez alkalmazta őket.

Dogmatikai hibának hitünk olyan „megbicsaklásait” tekintem, amelyek naponta, lépten-nyomon minden ember hitének velejárói. Például: Miért imádkozunk, ha Isten úgyis mindent tud, mindent számon tart, még azt is, ami szívünk legtitkosabb gondolata? Lehet-e Istent tisztán, „antropomorf” képzetek nélkül elgondolni? Miért tekintjük Isten egyetlen lényének háromszoros „reduplikációját” egymástól megkülönböztethető „személyeknek”? A Kátének a Szentírás tanúságtételére támaszkodó kérdései és feleletei – ha nem is maradéktalanul, de – eligazító támpontot nyújtanak e „hibák” kiküszöböléséhez.

Kinek az igehirdetése volt a legnagyobb hatással Önre, és miért?

A László Dezső igehirdetése. Gyermek- és ifjúkoromban legtöbbször őt hallhattam. Azért hatott reám, mert hangosan és tagoltan, érthetően tudott beszélni.

Mert amit mondott, az észszerű és logikus volt, személyesen érintett. Minden beszédének volt bevezetése, frappáns befejezése, és olyan – legtöbbször hármas – felépítése, amelyet könnyű volt megjegyezni, utólag is felidézni.

Mit jelentett az Ön számára az igehirdetésre való felkészülés?

A legnehezebb, legkeservebb szellemi munkát – mind a mai napig.

Miben különbözött az akadémiai igehirdetés a gyülekezetben végzett szolgálattól?

Egyrészt könnyebb volt, mert nem kellett az elvont teológiai fogalmakat, szakkifejezéseket mindig kerülni vagy feloldani. Másrészt nehezebb volt, mert a kollégák jelenléte miatt úgy gondoltam, hogy teológiailag tartalmasabb, formailag elokvensebb beszédet várnak tőlem.

Volt-e belső mércéje vagy elvárása az igehirdetéssel kapcsolatban, és érzékelt-e külső elvárásokat? Milyen jelleghű elvárás idézett elő ellenállást?

Belső mércém az őszinteség és a hitelesség volt. Külső elvárást a gyülekezet részéről nem tudok, legfeljebb azt, hogy ne beszéljek túl hosszán, vagy az, hogy emberileg érintse meg őket. A körülmények és az egyházi szokások elvárása szerint az ünnep témájához kellett az igehirdetésnek is kötődnie. Magamban – de csak magamban! – berzenkedtem ez ellen és irigykedtem nagy reformátorainkra, akik a lectio continuát még az ünnep kedvéért sem szakítottak meg.

Milyen a jó prédikáció?

Arra, hogy milyen a jó prédikáció, első éves teológus koromban Nagy Barnabás volt sárospataki teológiai professzor tanított meg. „Az a jó prédikáció, amely közben az ember hátán legalább egyszer végigfut a hideg.”

Mit jelentett az Ön számára a lelkipásztori identitás az oktatói és nevelői feladatkörben?

Amikor 1984-ben a teológiára jöttem tanítani, egy kivételével minden akkori tanártársam a lelkipásztori munkából érkezett a teológiára. Ennek jelentősége ki is tünt a tanári szolgálat rendjén. Mindnyájan úgy tekintettünk a teológiára, mint lelkipásztor képző iskolára, amelynek tágabb körben a gyülekezeteket, egész erdélyi népünket kell kiszolgálnia. Úgy tekintettünk a hallgatóinkra, úgy próbáltuk irányítani őket, hogy gyakor vezető értelmiségiként szolgálják az erdélyi

magyarságot.

Milyen az ideális teológus hallgató?

Hívó, de nem bigott, jó kiállású, de nem gőgös, bátor, de nem hetyke. Tud autót vezetni, kerékpározni, úszni, számítógépet kezelni. Okos telefonja hasznos dolgokra, főleg távbeszélésre szolgál. Szellemi képességei tekintetében: tudjon naponta 5-6 órán át előadásokra odafigyelni, a hallottakat szorgalmasan jegyzetelni, majd további 3-4 órán át könyvtárban tanulni. Szeresse a klasszikus zenét, a szépirodalmat, szakkönyvein kívül olvasson el havonta legalább 5 klasszikus (főleg magyar) szépirodalmi művet. Barátságos, humoros és társaságkedvelő.

Hogyan viszonyult azokhoz a hallgatókhoz, akikről úgy érezte, nem tudott igazán hatással lenni rájuk?

Türelemmel és kitartással.

Mikor volt igazán elégedett egy hallgató hozzáállásával vagy fejlődésével?

Ha nemcsak én ítéltem megfelelőnek, hanem a külsőktől – kollégáitól, papjától, gyülekezeti tagoktól – is jó bizonyosságot nyert.

Miben látta a teológiai oktatás jövőjét akkor, és hogyan látja most?

Nem tudok általánosítani, csak a kolozsvári protestáns teológián folyó oktatásra gondolok: – Az itt zajló lelkipásztorképzés a jövő erdélyi protestáns egyházai létének egyetlen letéteményese. – Mivel más értelmiségi szakok művelőitől eltérően csak a protestáns lelkipásztorok élnek ténylegesen a nép között, a kolozsvári lelkipásztorképzésnek nemzetstratégiai fontossága van. – Kisebbségstratégiai szempontból is fontos, hiszen Erdélyben a protestáns egyházak jelentik a magyarok között a többséget. – Magyar egyházaink az európai kultúra végvárai a bizánci tengerben. Ezt ma, harminc évvel később is így látom.

Egy 2012-ben készített interjúban említést tett arról, hogy a protestáns teológiának van saját szellemisége. Mi jellemzi ezt a szellemiséget?

Négy jellemzője van. 1. Elsődleges forrása, alapja Istennek a Szentírásban kinyilatkoztatott igéje; 2. Egyházi tudomány: az egyházban, a gyülekezet közösségében történik; 3. Nem csak az egyházat építi. Amit tanít, annak társadalomformáló, politikai hatása van; 4. Relatív önálló Szentlélek-tant képvisel.

Melyik tudományos munkáját tartja olyannak, amelyről nem lenne szabad lemondania az egyháznak?

Eberhard Busch Karl Barth életútjának fordításán kívül csupán néhány kisebb tanulmányomat (Családleptékű gyülekezet, Erdély terhe, Kicsoda az ember?, Kit válasszunk a zsinatba?, Püspöki tisztség, Verwurzelung – Brückenfunktion – Praxisorientierung).

Hogyan látja a mai egyházat a digitalizáció hullámai között? Miben lát lehetőséget, és miben veszélyt az online tér, a gyors információáramlás és az új kommunikációs formák felől?

Az ismeretek elektronikus-digitális formában történő terjesztése az utóbbi harminc évben olyan mindennapos tény lett az egyházban és a teológiában, amely fölött el kell gondolkodnunk, s amelyet teológiailag is meg kell ítélnünk. Az elektronikus hordozókon tárolt, és így a világhálón is elérhető egyházi és teológiai kiadványok száma légió. És nemcsak az elérhető információk mennyisége sokszorozódott meg, hanem az információ terjedési sebessége is.

Egyszer régebben Kaszperszkij, a számítógép-vírusok fellelésére és kiiktatására szakosodott moszkvai cég tulajdonosa azt az aggodalmát mondta el, hogy az elektronikus világ-úthálózat össze fog omlani az ártó szándékú és kiszámíthatatlan útonállóknak (az úgynevezett hackerek) miatt. Amikor ezt elmondtam a feleségemnek, a világ legtermészetesebb hangján azt felelte: „Persze, hogy össze fog omlani. Mert nincs lelke.”

Ugyanakkor a világhálóval általában mindenki elégedett, nem kérdés, hogy az egyháznak és a teológiai oktatásnak is használnia kell. Az már más kérdés, hogyan használjuk. Mivel olcsó és cenzúra-mentes, szembe kell néznünk a benne rejlő etikai kihívásokkal.

Mi az, ami az egyház lényegéből ebben a korban, a nagy változások és kihívások sodrásában, sem veszíthető el?

Csak néhány példát emelek ki. Minden egyháznak meg kellene alkotnia saját világhálós tízparancsolatát.

Elsősorban az emberi kapcsolatokat és a személyességet kell védelmezni. Vannak gyülekezetek, amelyekben istentisztelet előtt kihirdetik: „Kérjük, kapcsolja ki maroktelefonját. Isten keresi Önt, de nem telefonon.” A római katolikus egyház kifejezetten tiltja az e-mail útján történő gyónást-gyóntatást.

A világháló ugyan a globalizáció eszköze, de használni csak lokálisan vagy regionálisan lehet. Már számtalan olyan áttekinthető, világhálós csoport jött létre, ame-

lyek felekezeti, szakmai vagy más érdeklődési határon belül működnek, s ezeket a határokat tiszteletben is tartják.

Mit szeretne, ha tanítványai leginkább továbbvinnének Öntől?

A klasszikus református istentisztelet szeretetét; és egy kis humort.

Mit üzenne a mai fiatal teológusnemzedéknek? Különösen azoknak, akik bizonytalanok ebben a hivatásban.

Tavaszy Sándor ezelőtt 100 évvel megfogalmazott kritikája ma is áll: „Az egyházban túl sok a biologizmus és a pszichologizmus”. Ebből én azt szűröm le, hogy a mai teológusok se foglalkozzanak túl sokat önmagukkal, ne „lelkizzenek”. Önmarcangolással nem tudjuk magunkat a nyomorúságból kiemelni, arra csak Isten képes a Szentlélek által. Ezért bízzák magukat Isten Szentlelke szabad vezetésére. Csak tőle kaphatnak olyan erőt és energiát, amellyel a mai teológusnak is fel kell töltekeznie, hogy másoknak erőt, energiát adhasson.

Aki pedig nagyon elbizonytalanodott, gondolja meg jól: ha van más választása, menjen más pályára, de az egyházat semmiképpen ne hagyja cserben. Jó presbiterekre nagyobb szükség van, mint rossz papokra.

Van-e olyan bibliai történet vagy igeszakasz, amelyhez most, életének ebben a szakaszában különösen közel érzi magát?

1Móz 18,20–32 Ábrahám alkudozása Istennel a sodomai igazak érdekében.

Ki az a három személy, akivel szívesen ülne egy asztalhoz? Miről beszélgetnének?

Szabó Dezsővel, Karácsony Sándorral és Wass Alberttel a magyarság és benne a református egyház sorskérdéseiről.

Milyen olvasmány kötötte le leginkább a figyelmét az utóbbi időben?

Az újabban megjelenő – meglehetősen gazdag – magyar nyelvű teológiai munkákból egyet-kettőt olvasok, ha témája és szerzője rokonszenves, a többibe inkább csak beleolvasok, vagy átfutom őket. Viszont leginkább Agatha Christie és Rejtő Jenő újraolvasott bűnügyi, illetve szórakoztató kalandregényei kötik le a figyelmemet.

Ma, 80. életének küszöbén, miért hálás leginkább?

Most, hogy ezekre a kérdésekre válaszolok, rájöttem, hogy eddig életemben magamról talán sohasem írtam. Csak gyerekkoromban írhattam volna, amikor már írni tudtam, és nagyszüleim, szüleim arra köteleztek, hogy naplót vezessek. De magamról akkor sem írtam, csak azokról a dolgokról, amelyek körülöttem történtek.

Kant a nagy filozófus „A tiszta ész kritikája” mottójául választotta Francis Bacon mondását: *De nobis ipsis silemus* (Önmagunkról ne beszéljünk). Ez azt jelentette, amit F. Bacon saját szüleitől is tanult: hazánk és népünk szolgálata mindennél előbb való. Hálás vagyok, hogy mindkét ágon való nagyszüleimtől és a szüleimtől ezt a példát láttam, és mindig is követni igyekeztem.

Első gyülekezetünkben az akkori kurátor példaképem lett. Ő az egyház ügyét mindennél előbbre helyezte. Akkoriban mindenki abból a kevés pénzből és terményből élt, amit a kollektív gazdaság év végén a ledolgozott munkanapok száma szerint fizetett. Mindenki hajszolta magát, hogy minél több „napja” legyen. Nehezebb munkákért vagy igényes szakmunkákért egy naptári napon akár több „napot” is lehetett szerezni. Az eredmény és a fizetség még így is szegényes volt. Nos, ekkoriban hallottam a faluban az akkor hatvan éves kurátorról elterjedt – és gúnyosnak szánt – megjegyzést, hogy „a kurátornak több napja van az egyháznál, mint a kollektívben.”

Nagybőjti időszakban jelenik meg az interjú. Hogyan határozná meg e negyven nap jelentőségét a református gyakorlat szempontjából?

Az utóbbi harminc évben divat lett – római katolikus mintára – a reformátusok között is a „nagyböjt” vagy „negyven napos böjt” fogalma. Lelkipásztoraink egyre több helyen tartanak tematikus ígehirdetés-sorozatokat a böjtről.

Ez egyrészt hasznos és üdvös dolog, hiszen a Biblia – mind az ószövetségi, mind az újszövetségi Szentírás – előírja a böjtöt. Faluhelyen sokfelé megfigyelhető, hogy a reformátusok is böjtölnek. Leginkább pénteken, de még inkább, szinte kivétel nélkül minden faluban, nagypénteken.

A böjtnek ugyanakkor sem tartalmára, sem időtartamára nézve sem szabad formálissá válnia. Mivel a görögkeleti románság még a római katolikusoknál is szigorúbban ragaszkodik a böjthöz, újabban az élelmiszer-áruházak és vendéglők kínálatában is gyakori lett a „böjtös” vagy „böjti” jelző. A gyulafehérvári ró-

mai katolikus és a kolozsvári protestáns tanárok rendszeres találkozási alkalmával, ha a gyulafehérváriaknak böjt idején kell Kolozsvárra jönniük, erre az egy napra a püspöktől előzőleg feloldozást kérnek a böjt köteles megtartása alól. Tudják, hogy Kolozsváron a konviktuson gazdag étkezés várja őket. Ez az eset is, akárcsak az élelmiszerek „böjtösként” való reklámozása jelzi, hogy könnyen formálissá tud válni a vallási szokás.

A felszínesség, a külsőséggé válás mellett azt is túlzásnak tartom, ha mi reformátusok valamiféle „lelki gyakorlatot” tesszük a böjttől. A protestáns kegyesség, különösen a puritanizmus hatására mindig is propagálta a szerénységet, az ön-összeszedést, mindenféle tékozlás és fényűzés ellenében. Ha ez a fajta lemondás, amely nem bizonyos időszakokra, hanem egész életünkre vonatkozik, általában együtt járt a protestantizmussal, akkor vegyük komolyan Luther intelmét: „A mi Urunk és Mesterünk... azt akarta, hogy a keresztyén ember egész élete megtérés legyen” (a „95 tétel” 1. pontja).

Végül: szó volt korábban a Tavaszy nagypapa leveléről, amit unokája születése alkalmából írt. Most, hogy időközben az egykori unoka maga is többszörös nagypapa lett, mit írna egy ilyen ünnepi levélben – mintegy szellemi örökségként – unokáinak?

Ha rokonságunkban vagy baráti körünkben valahol gyermek érkezett, gyakran azzal fejeztem ki örömet, hogy verses rigmusokban kívántam az új életre áldást. Különös, hogy saját gyermekeim és unokáim születésekor nem írtam ilyen versikéket. De hét unokámnak most megkésétt üzenetként örömmel meghagyom: abból, hogy Isten mint jó anya nem felejtkezik el gyermekéről (Ézs 49,15), az következik, hogy ők se felejtsek el soha édesanyjukat, ne szakadjanak el soha hazájuktól, az anyaföldtől, ragaszkodjanak mindig édes anyanyelvükhöz, és mindenekfelett: legyenek igazán otthon az anyaszentegyház ölelő karjai között.

Forrás: <https://proteo.hu/hu/hirek/15162>

Kárpátalján csak a magyarórán szabad magyarul beszélni

Hankó Balázs Kárpátalján magyar diákokkal találkozott

Kárpátalján az állami oktatási intézményekben megtartható magyarul az óra, de az órán kívüli szünetekben, az iskola udvarán nem lehet magyarul beszélni - közölte a kulturális és innovációs miniszter hétfőn az M1 aktuális csatorna reggeli műsorában.

Hankó Balázs, kulturális és innovációs miniszter. Fotó: Facebook/Hankó Balázs

Hankó Balázs azt követően beszélt ukrain tapasztalatairól, hogy a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Egyetemen járt, ahol a magyar diákokkal magyarul beszélt és tartott Kérdezd a minisztert elnevezésű fórumot.

Hozzátette, Rákóczi Ferenc 350. születésnapja alkalmából a korábbi főiskolát egyetemi szimbólumokkal, vagyis magyar talárral, jogarral és rektori láncsal ruházták fel „a nemzet iránti elkötelezett felelősségvállalás jegyében, mert amit ők tesznek, életmentés és nemzetmentés”. A fórumon elhangzottakról a miniszter elmondta: a hallgatók a jövőjükéről kérdeztek, arról, miként tudják biztosítani és garantálni azt, hogy magyarként Kárpátalján élhessenek. - Válasza szerint a magyar kormány elkötelezett a magyar nemzet érdeke mellett, békét akar, és meg akarja őket védeni, ezért „nem mond annak az Európai Bizottságnak, amely az őshonos kisebbségek jogait sem kívánja biztosítani, és Ukrajnával, valamint a magyar ellenzékkel összejátszik”, hogy a magyar nemzet kisebbségi jogai ne legyenek biztosítottak.

Hankó Balázs jelezte: indulása előtt az ukrán külügyminisztériumtól kapott egy „demarsot” azzal kapcsolatban, hogy miről nem szabad beszélnie, így a nemzeti kisebbségek jogairól, továbbá, hogy magánlátogatáson vesz részt, és semmilyen politikai kijelentést nem tehet.

Háborús elemzés

„Elmondták nekem, hogy mit mondhatok egy Európai Unióba törekvő országban úgy, hogy az Európai Bizottság mindezt még támogatja is, ennyit a demokráciáról” - mondta. Hozzátette, nem tartotta be ezeket, „mert a magyar kormány álláspontja egyértelmű, követeljük vissza azokat a kisebbségi jogokat, amelyek 2014 előtt megillették a magyarokat”.

Ukrajna Magyarországra akkreditált nagykövete, Sándor Fegyir is vele volt a látogatáson, „hogy figyeljen rám, hogy mit teszek, úgyhogy mindennek a szoros emberfogásában telt a kárpátaljai otlétem”.

A miniszter arról is beszélt a fiataloknak, hogy a magyar kormány fejleszt, kollégiumot épít és támogatja a magyar oktatást. Nem engedi, hogy a 33 magyar líceumból mindössze hét legyen, ezért indították el a beregszászi egyetem képzését Vásárosnaményben. Hozzátette: Mátészalkán elindították a szakképzést is, hogy a fiatal fiúk ott tanulhassanak, „mert, ha ők viszsza mennének a határon, akkor nem az oktatási intézménybe kerülnének, hanem a frontra”.

A fiatalok félnek. Nem engedik nekik, hogy szabadon eldönthessék, hol, milyen képzésben vesznek részt, és arról is beszámoltak, hogy tavaly ősszel olyan fiatalokat is elvittek katonának, akiket nem lehetett volna besorozni. Az egyetem rektora „szabadította ki” őket - említette a politikus.

Úgy fogalmazott: „szürreális állapotok uralkodnak ott, de mi kiállunk a magyar nemzetért, a fiatalokért.” Hankó Balázs később a Kossuth rádió Jó reggelt, Magyarország! című műsorában a kisebbségi jogok kapcsán azt mondta: a magyar kormány nem kér mást, mint amit a magyarországi ukránoknak is biztosít.

Konzervatív politikai

Jelenleg három ukrán iskolában 5100 gyerek tanul, minden támogatást megkapnak, ezzel szemben a kisebbségi jogok kapcsán kért 11 pontból csak egyben van megállapodás, abban, hogy a kárpátaljai magániskolákban szünetekben és iskolai kereteken belül magyar nyelven is lehet beszélni.

A magyar kormány négy milliárd forinttal támogatja a beregszászi magyar egyetemet, ahol 1588 fiatal tanul, illetve a Magyarországra érkező ukrán menekültek ellátására az elmúlt években 420 milliárd forintot biztosított - összegezte a miniszter. Forrás: magyarhirlap.hu

Michiel de Ruyter emlékezete

405 éve, 1607. március 24-én, Vlissingenben született a magyar protestáns gályarabokat kiszabadító hős admirális. A reformátusok évszázadok óta tisztelettel emlékeznek a holland tengerészre.

Az 1670-es évek a protestáns egyházak életében a próbatétel éveit voltak. A magyarországi ellenreformáció idején 1674. március 5-én több mint hétszáz protestáns hitvallót idéztek a Pozsonyban felállított külön bíróság elé, akik közül mintegy háromszáz pap, tanító

jelent meg a tárgyaláson. A bíróság felségsértéssel, hazaurulással, a katolikus egyház megsértésével vádolta őket, egyben követelte a „bűneik beismerését” és áttérésüket a katolikus hitre.

Sélyei István, a Dunántúli Református Egyházkerület superintendense (püspöke) a tárgyaláson a következő szavakkal védekezett: „mi ártatlanok vagyunk, ha pedig a mi

ártatlanságunkban elnyomattatunk, békeeséses túróknak kell lennünk (...) lehetetlen, hogy mi egynéhányan eladnók vallásunknak és országunknak szabadságát, melyet a mi eleink sok vérek hullásával kerestek, elviselhetetlen iga alá vetvén mind eklézsiánkat, mind országunkat."

Kitartottak a gályarabságig

A beidézett prédikátorok közül a legállhatatosabbakat, akik semmi fajta megalkuvásra nem voltak készek, kisebb csoportokban várbörtönökbe vitettek. Ezután több mint negyven papot

Nápolyba hurcoltak, aki közül csak harminckettő maradt életben, akiket eladtak gályarabnak.

Sorsuk nagy visszhangot keltett Európa protestáns országaiban. Gyűjtés indult kiszabadításuk

érdekében, és ez többszöri kísérlet után végül a holland Michiel de Ruyter admirálisnak sikerült 1676. február 11-én. (De Ruyter Vlissingenben született, 405 éve, 1607. március 24-én és a Siracusai-öbön halt meg, 1676. április 29-én.)

„Sok győzelmet vívtam életemnek minden rendiben ellenségeim felett, de az én legfényesebb diadalom, mellyel Krisztusnak ártatlan szolgáit az elviselhetetlen terhek alól kiszabadítottam" – ezekkel a híressé vált szavakkal fogadta hajóján a holland tengernagy a huszonhat megmentett prédikátort.

Térj magadhoz, drága Sion

A gályarabok kiszabadítására egész Európa felfigyelt, pár év alatt több gazdagon illusztrált könyv jelent meg a hithősök megpróbáltatásairól és Ruyter admirális nemes cselekedetéről. A XIX. század végén a protestáns identitástudat erősítése céljából megjelent a gályarabok iránti érdeklődés, ekkor terjedt el a Térj magadhoz Drága Sion kezdetű ének. Zenéjét Luttenberger Tihanyi Ágost szerezte 1890-ben, szövegét Pauli Joachim (1636-1708) műve után Jeszenszky Károly mezőberényi evangélikus lelkész írta, ugyanabban az évben. A XX. században a protestáns énekeskönyvekbe kerülve a zenemű, gyakran használt hiterősítő énekként szerepel a mai napig.

Magyar földön a gályarabokra emlékezve Debrecenben a Nagytemplom mögötti téren 1895-ben emeltek elsőként köztéri emlékművet Hegyi Mihályné adományából, amelyen: „DE RUYTER MIHÁLY/ HOL-

LAND TENGERNAGY/ A SZABADÍTÓ/ 1676. FEBRUÁR 11." felirattal emlékeztek meg Hollandia nemes lelkű katonájáról.

Holland jubileum

Hollandiában 1907-ben Michiel de Ruyter admirális születésének 300. évfordulóján látványos ünnepeket szerveztek. A Holland Királyi Posta bélyeget adott ki az admirális emlékére. A Magyarországi Református Egyház Konventje ezüsből készített koszorút küldött az admirális Amsterdamban található sírjára. ..A hollandiai ünnepegekről Antal Géza (1866-1934) református lelkész közölt beszámolót a Vasárnapi Ujság című hetilapban, amelyből a magyar reformátusok koszorúját is részletesen megismerhetjük. Ez előtt a síremlék előtt jelent meg a múlt hó 23-ikán Hollandia szépséges királynője s népének képviselője, hogy lerójjja kegyeletét a háromszázados születési évfordulón, történelmének ezen nagy alakja iránt. Megjelentek a külföldi államok hivatalos képviselői, köztük Angolországé is, mely annak emlékét tisztelte meg megjelenésével, kinek ágyúí dörgését, – mint Macaulay mondja – «they had heard with terror even in the galleries of Whitehall; » és Dániáé, a svéd elnyomatás veszedelmétől de Ruyter által megmentett országé. Az ünnepi beszédet az ünnepelthez és ünnepélyhez méltón, Hollandia egyik legkiválóbb publicistája, az Algemeen Handelsblad szerkesztője, Boissevain Charles tartotta.

Ez után következett a koszorúk elhelyezése a síremléken, mely előtt az ifjú királynő állt édes anyjával. Az elhelyezett koszorúk és egyéb emléktárgyak között különösen kitűnt a holland tengerészetnek remekül kidolgozott ezüst palmaága, Dánia masszív arany bükk-levéll koszorúja, főleg pedig – s ezt jól eső érzéssel írhatjuk le, – a magyar református egyház zsinata által küldött hatalmas ezüst koszorú, mely a magyar ötvösiparnak kiváló szép munkája.

A koszorú ezüst babérlevelekből készült, aranyszalaggal; a babérleveleken fel van vésve a megszabadított 26 gályarab neve. Az aranyszalag csokrán közepén egy XVII. századbéli gálya rajza van kivésve, alatta a megszabadítás napja (1676 február 11) s utalás Ézsaiás próféta XLV. részének 13 versére. («Én támasztom fel őtet igazságban és minden utait én igazgatom, ő építi meg az én városomat és az én foglyimat elbocsátja jutalom és ajándék nélkül, azt mondja a Seregeknek Ura.») A szalag baloldali részén ez a latin felírás olvasható: «Liberatori memorise aeternse, qui nostris confessoribus servientibus libertatem reddidit.» («Örök emlékül a szabadítónak, ki a mi raboskodó hitvallóinknak szabadságát visszaadta.») A szalag jobboldalán olvasható az emlék koszorút küldő református egyház neve (Ecclesia Christi Reformata in Hungaria.)

A koszorún kívül a ref. egyház zsinata még egy emlékiratot is küldött, melyben a történelmi tény

felemlítésével meleg kegyelettel adózik a holland nemzet ezen nagy fiának emléke iránt. A koszorú a síremléken marad elhelyezve, az emlékiratot pedig az amsterdami városi levéltárnak adták át megőrzés végett. **Vasárnapi Ujság, 1907., 54. évfolyam, 15. szám---**

Az első világháborút követő évtizedekben a holland reformátusok jelentős segítséget nyújtottak szegény sorsú magyar gyermekek magyarországi ételmezésében és hollandiai üdültetésében. A Magyar-Holland Szemle szerkesztősége hálája jeleként egy üvegablakot ajándékozott Vilma holland királynőnek, amelyet Róth Miksa készített. A műalkotást egy hágai kastélyban helyezték el. Az üvegablak felső részén a királynőt fríz ruhában ábrázolja, amint a magyar gyermeket fogadja, alsó részén Ruyter admirális és II. Rákóczi Ferenc került megjelenítésre.

Magyar emlékek

A gályarabok kiszabadításának 260. évfordulója alkalmával, a központi Kálvin-ünnepség keretében 1936. május 6-án, Marjay Károly mezőtúri lelkipásztor 1933-ban tett javaslata szerint, a Magyarországi Református Egyház konventi (má zsinati) székházában, a megpróbáltatásban résztvevő lelkészek neveit ismertető emléktáblát avattak fel. A táblán a gályarabok mellett az admirálisról e szavakkal emlékeztek meg: „A HITVALLÓK ÉS A

SZABADÍTÓ ÖRÖKKÉ ÁLDOTT EMLÉKÉRE ÁLLÍTOTTA E JELT A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ EGYETEMES KONVENTJE AZ 1936. ÉVBEN

II. János Pál pápa a kiengesztelés jeleként megkoszorúta a gályarabok emlékművét a 1991- es magyarországi látogatása során a Debreceni Református Nagytemplomban tartott ökumenikus istentiszteletet követően. A Tiszántúli Református Egyházkerület – a pápa nemes gesztusára emlékezve – 2006-ban bronzból öntött koszorút készített a gályarabok emlékoszlopára.- Hollandiában 2007-ben államilag hivatalos emlékévet tartottak Michiel de Ruyter admirális születésének 400. évfordulója alkalmából. Hazánkban ezen az évfordulón Kecskeméten emlékkiállítás, Debrecenben konferenciát rendeztek, amely lehetőséget biztosított az egyháztörténelmi események tudományos feldolgozása mellett a holland- magyar kapcsolatok erősítésére is.

Millisits Máté művelődéstörténész-2012. március 25.—

Michiel de Ruyter öröksége

Drs.Millisits Máté

Michiel de Ruyter neve a magyar emlékezetben szinte egygé vált a gályarab prédikátorok szabadításának történetével. De vajon ki volt ő ezen az egyetlen, bár

meghatározó epizódon túl? A XVII. század egyik legjelentősebb tengernagyának élete hadjáratok, politikai küzdelmek és máig ható történelmi következmények sorozata. A debreceni I. Protestáns Egyház- és Kapcsolattörténeti Konferencia előadásai arra hívták fel a figyelmet, hogy de Ruyter egyszerre nemzeti hős, viták tárgya és a magyar protestáns emlékezet fontos szereplője. <https://reformatus.hu/mediumok/reformatusok-lapja-uj/michiel-de-ruyter-oroksege/>

URBÁN ÁKOST és CSALÁDJÁT. KÖSZÖNTJÜK SZERETETTEL!

Áldjon meg téged, áldjon az Úr! -Urbán Ákos gondnok testvérünk köszöntése 80 születésnapja alkalmával -Havasi, Hungarian Symphony -Nemzeti Dal-
<https://youtu.be/8O4DLFgkzX0>

Mustó Sándor 90 éves

2026. február 19-én töltötte be Mustó Sándor 90. életévét! Ez alkalomból az EKT Hollandiai Magyar Katolikusok nevében Leo Elshout, Tápai Katalin és Frits van Gaans meglátogatták és felköszöntötték őt a közösség nevében.

Sándor az általunk nagyon tisztelt és szeretett néhai Mustó Péter jezsuita szerzetes-papnak édes öccse. ---Sándor évtizedeken keresztül aktív szerepet töltött be a Hollandiai Magyar R.K. Egyházközségi Tanács vezetőségében, melynek tagja, pénztárosa volt.--- Ezúton fejezzük ki hálás köszönetünket, önzetlen munkájáért! Ugyanakkor itt köszönöm meg minden ismeretlen honfitársam nevében önzetlen jóságát, akiknek ételmet, szállást és egyéb javakat adott, ki-mondottan felebaráti szeretetből!

Éltesse és tartsa meg őt a Mindenható jó egészségben! Adja, hogy még sokáig közöttünk lehessen és még sokszor köszönthessük nagy szeretettel! Tápai Katalin

Magyar gályarab lelkészek emlékkoszorúja -Készítette Antalfy Gergő –

Sajtóhírek De Ruyter admirális születése 350. évfordulójának megünneplése kapcsán

Az Ouwsterhaule-i Protestáns Gyülekezet temploma.
-Fotó: Albertje ten Alkema

Szöveg és szerkesztés: ds- Wim Warnar—Forrás: IT Ljochtbeaken – Kerkblad van de Protestantse Gemeente Ouwsterhaule Scharsterbrug. 3 maart/2026, nr. 24.p.3,4,5.-Foto: Albertje Alkema ten-Hoeve

Embassy of Hungary in the Netherlands -Fb.bejegyzés

A 2026-os Michiel de Ruyter-emlékév egyik kiemelt állomásához érkeztünk: a debreceni és urki megemlékezések után február 21-én Amszterdamban tisztelegtünk Michiel de Ruyter admirális hőstette, a magyar gályarab prédikátorok kiszabadításának 350. évfordulója előtt. 🇳🇱🇮🇪🇭🇺

A De Ruyter Alapítvány által szervezett, az amszterdami Nieuwe Kerkben tartott jubileumi konferenciát a hágai magyar nagykövetség támogatta. Horogszegi Szilágyi-Landeck Dániel nagykövet ünnepi beszédében méltatta a holland-magyar kapcsolatok meghatározó eseményét, De Ruyter admirálisnak a vallásszabadság és a magyar protestánsok melletti kiállását.--A megemlékezés részeként a nagykövet elsőként helyezte el a magyar koszorút az admirális síremlékénél.

Köszönjük a Michiel de Ruyter Alapítványnak a szervezést és a méltó megemlékezést! Tartsanak velünk az év további programjai során is, hiszen a De Ruyter-eseményesorozat folytatódik!

Az Országos Hollandiai Református Egyház nevében Nt. Paál Károly megbízásából Létai István amszterdami presbiter koszorúzott Amszterdamban 2026 február 21-én. A felírtos koszorút Fritz de Ruyter de Wildt, az urki konferencia előadója ajándékozta

Ifj. Tüski István jr. és Leo Elshout atya Michiel Adriaanszoon de Ruyter halálának 350. évfordulója alkalmából-koszorúzott 2026. február 21-én az amszterdami Nieuwkerk sírkamrájában.

Fotó forrása: Hollandiai Katolikus Magyar Egyházközségi Hírlevél 2026/1 (április), p.5.

Budapesten a nyugdíjas lelkészek összjövételén is megemlékeztünk az emlék konferenciáról. Elküldtem a programot a résztvevőknek, hogy lélekben ők is ott lehessenek a fizikai távolság ellenére.

Isten áldását kérjük erre a történelmi megemlékezésre, hogy minket utódokat is buzdítson a helyállásra, hitünk megvallására és az ahhoz való hűségre minden körülmények között Áldás, Békesség! **Hanekampné Kovács-Sebestény Vera**

Szeretettel meghívjuk a
TÖKÉS LÁSZLÓ
ÖSSZEGYŰJTÖTT
ÍRÁSAI I.
című kötet
bemutatójára

Az eseményt megnyitja:
NÉMETH ZSOLT
az Országgyűlés külügyi
bizottsága elnöke

2026. március 19.,
csütörtök, 17 óra
a Nagyváradi Városháza
díszterme

TÖKÉS LÁSZLÓ
összegyűjtött írásai I.
Szerkesztette:
Cadena-Kőczián
Viktória

KISEBBSÉGEKÉRT
Pro Minoritate Alapítvány

LEGATO ALAPÍTVÁNY AZ
ERDÉLYI MAGYAR KULTÚRÁÉRT

Könyvbemutató: Tökés László összegyűjtött írásai I.

A nagyváradi városházán a szerző jelenlétében mutatták be március 19-én délután a *Tökés László összegyűjtött írásai című sorozat első kötetét*. A könyv a Legato Alapítvány az Erdélyi Magyar Kultúráért civil szervezet gondozásában jelent meg, a budapesti Batthyány Lajos Alapítvány és a fővárosi Erdélyi Gyülekezet támogatásával.

A könyvbemutatót moderáló **Dénes László** sajtóreferens elsőrenden a megjelent érdeklődőket köszöntötte, köztük is az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és az Erdélyi Magyar Szövetség tisztségviselőit, a Budapestről, Debrecenből és Kolozsvárról érkezett vendégeket. Majd **Németh Zsoltnak**, a magyar Országgyűlés külügyi bizottsága elnökének, a budapesti Erdélyi Gyülekezet tiszteletbeli főgondnokának nyújtotta át a mikrofont, aki rövid nyitóbeszéde elején kitért nagyváradi látogatásnak egy másik momentumára. Érkezésekor ugyanis első útja a premontrei rendházba vezetett, hogy kifejezze együttérzését és támogatását **Fejes Rudolf Anzelm** apátnak a prépostság és a főpap személye ellen indított önkormányzati hadjárat közepette, ami az elbitorlástól a kilakoltatásig tartó skálán zajlik jelenleg. „Azért is jöttem, hogy szolidaritásomat fejezzem ki nemcsak az apát úrral, hanem a nagyváradi katolikus közösséggel is” – fogalmazott a politikus. A préposttal folytatott tájékoztató megbeszélése nyomán úgy vélte, hogy jelenleg egy összetett tulajdonjogi vita zajlik, amelyben a bírósági eljárások még folyamatban vannak. Hangsúlyozta, hogy az egyházi ingat-

lanok visszaszolgáltatása az erdélyi magyarság egyik legkomolyabb, máig rendezetlen problémája, „de bátrak lehetünk, mert mellettünk áll a nemzetközi jog, valamint azok az intézmények is, amelyek Románia kötelezettségvállalásait számonkérlik” – fogalmazott. Üdvözölte azt, hogy a bukaresti vallásügyi államtitkárság közvetítő szerepet vállalt az önkormányzat és a premontrei rend között. Németh Zsolt véleménye szerint ugyanakkor a vita rendezése politikai akarat kérdése, és elképzelhető, hogy magasabb szintű – akár kormányzati – beavatkozásra is szükség lesz.

A könyvbemutató tárgyára térve kiemelte, hogy ez a múlt éve végén megjelent és a budapesti Ráday Házban december 2-án illusztris közreműködők és érdeklődők részvételével bemutatott kiadvány jóval több egyszerű dokumentumgyűjteménynél. „Amikor átolvastam, nem gondoltam volna, hogy ennyi újdonságot tartalmaz. Rendkívül sokat ad mindazoknak, akik mélyebben meg akarják érteni, kicsoda is Tőkés László” – fogalmazott a politikus, aki a Fidesz egyik alapítójaként már 1990 óta tagja a magyar parlamentnek és a tizedik képviselői mandátumára készül. Németh Zsolt szerint a kötet afféle prizmája a temesvári forradalomhoz vezető életútnak, amelynek fontosabb etapjai a későbbi püspök teológiai éve, a brassói és a dési szolgálati időszakok. Tőkés László már a nyolcvanas években is szembeszállt a jogtalanságokkal, közösségi és lelki vezetőként éppúgy, mint az egyházon belüli állapotok kritikusaként és a kommunista Románia keserű valóságának feltárójaként. A most megjelent könyv az ellenállás éveinek egyfajta krónikája. A méltató kiemelte, hogy a püspök személyisége és értékrendje ma is iránytű lehet, az ő útmutatása és állásfoglalása határok szabdalta nemzetünk aktuális gondjait látva különösen fontos.

A kötet szerkesztője, **Cadena-Kóczián Viktória** a bemutatón vázlatosan ismertette a *Protestáns életutak a diktatúrában* című kutatási projektet, amelynek része Tőkés László írásainak összegyűjtése, a teológusévektől napjainkig, és annak tudományos feldolgozása. A kutatás négy pillérrre épül: a forrásfeltárára, az interjúkészítésre, a tudományos elemzésre és a disszeminációra, vagyis az eredmények széles körű bemutatására. A Legato Alapítvány kutatója kiemelte, hogy több ország levéltáraiban jártak már, és eddig sok, korábban publikálatlan anyagra bukkantak. „Évtizedek óta fiókban rejtőző prédikációk, tanulmányok és személyes feljegyzések kerülnek most napvilágra” – mondta.

A kötet jelentőségét **Szilágyi Zsolt**, az Erdélyi Magyar Szövetség külügyi és nemzetpolitikai kabinetjének vezetője, a püspök régi harcos- és munkatársa is méltatta. „Ez egy forrásértékű kiadvány, amely kritikusan viszonyul a kor valóságához, és bemutatja azt a következetes hűséget a hit és a nemzet iránt, amely Tőkés Lászlót jellemzi” – állapította meg. Szerint egyszerre korrajz és értékörző dokumentum a vaskos ki-

advány. Családtörténeti vonatkozásai mellett a hatvan-hetvenes évek kolozsvári miliójébe is betekintést nyújt, akárcsak az „ellenállás kultúrájába” az erdélyi református egyházban.

Az estebe hajló rendezvény közepe táján a püspök régi hívei, **Gáll Annamária** és **Péterfy Lajos** színművészek szolgáltak baráti meglepetéssel: a kötetből olvastak fel néhány gondosan kiválasztott részletet.

Ezt követően **Tőkés László** a már elhangzottakhoz *fűzött kiegészítéseket, személyes emlékeket is felidézve. Beszélt a gyökerekről, a szolgálatról és a közösségépítésről, elmondta*, hogy családi háttere és egyházi kötődése jelentős védelmet nyújtott számára a kommunista rendszer idején. Ami a rendszerváltás után következett, ma már az is történelem, és bizony nem csak szépre és jóra emlékezhetünk az elmúlt három és fél évtizedből. **Medgyes Lajos** 19. századi dési református lelkész, költő és író egyik négysorosával zárta rövid felszólalását.

Végezetül elhangzott a Legato Alapítvány elnökének, **Nemes Csaba** református lelképásztornak, minisztériumi főtanácsadónak az üzenete, aki kényszerű távollétében az alapítvány tudományos munkatársát, **Gonda László** egyetemi docenst, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem általános rektorhelyettesét kérte meg annak felolvasására. „„Mindent hajlamosak vagyunk elfelejteni, ezért szükségünk vannak olyan ablakokra, amelyeken besugárzik a hívő ember belső szabadságának és közéleti felelősségének egybeforrása” – írta Nemes Csaba, aki Tőkés László összegyűjtött írásainak első kötetét olyan ablakhoz hasonlította, amiből az irány is látszik és ami tükröként is szolgál. „Nem pusztán szövegek gyűjteménye, hanem egy élet és egy történelmi felelősség lenyomata” – állapította meg. A nagyváradi kötetbemutató hozzászólásokkal, jókívánságokkal és dedikálással zárult.

Nagyvárad, 2026. március 20.

Rostás Kriszta Timea: A szülési fájdalmak Isten büntetése?

„Az asszonynak monda: Felette igen megsokasítom viselődésed fájdalmait, fájdalommal szülsz magzatokat; és epekedel a te férjed után, ő pedig uralkodik terajta.

Az embernek pedig monda: Mivelhogy hallgattál a te feleséged szavára, és ettől arról a fáról, amelyről azt parancsoltam, hogy ne egyél arról: átkozott legyen a föld temiattad, fáradtságos munkával élj belőle életednek minden napjaiban; Töviset és bogáncskórót teremjen teneked, s egyed a mezőnek fűvét! Orcád veritékével egyed a te kenyeredet, míglen visszatérsz a földbe, mert abból vétettél: mert por vagy te, s ismét porrá leszel.

Nevezte vala pedig Ádám az ő feleségét Évának, mivelhogy ő lett anyja minden élőnek.”

(Mózes I, 16-20)

Immár harmadik leányomat hordom a szívem alatt, és ismét készülnöm kell arra az eseményre, amely által a világra hozhatom őt: a szülésre. A szülés egy nagyon mély érzelmi, ugyanakkor életbevágóan komoly esemény. Ilyenkor a nőknek egy olyan rituálén kell átesniük, amely áttemeli a leánykori testet a felnőtt, asszonyi testbe — ez az anyává válás rítusa. Ezt gyakran úgy is kifejezik, hogy nemcsak egy gyermek születik meg, hanem egy anya is. Ez pedig minden szülés eseménye során megismétlődik: az egygyermekes anya kétgyermekessé válik, a kétgyermekes háromgyermekessé, és így tovább. Minden egyes szüléssel egy új anya születik.

Első terhességem során az anyává válás egész folyamatát elsősorban orvosi-rationális szemszögből közelítettem meg. Nagyon racionális, praktikus hozzáállásom volt: elvégeztem egy általános szülésre felkészítő kurzust, részt vettem egy terhesség alatti csoportos felkészítőn, sokat olvastam, főként fiziológiai könyveket. Tudtam, mikor mit érdemes csinálni, milyen kockázatok merülhetnek fel, és eldöntöttem, hogy a fájdalmat addig tűröm, ameddig tudom, majd amikor már nem bírom, kérek epidurális érzéstelenítést, és valahogy túl leszek rajta.

Ismerve Mózes első könyvének 16. versét, meg voltam győződve arról, hogy a szülési fájdalom „akarva van”, nincs felmentés alóla. Bár hallottam különböző szlogeneket arról, hogy a testünk természetesen alkalmas

arra, hogy segítség nélkül is szüljünk, mégis úgy éreztem, hogy hiába próbáljuk megszépíteni a dolgokat, ez akkor is a női sors része. Hálás voltam azért, hogy az orvostudomány legalább annyira fejlett, hogy sok mindenben tud segíteni, és fájdalomcsillapítás is elérhető.

Az első szülésem hosszú volt, és traumatikus. A legnehezebb pillanatokban Istent keresve egyfajta „Eli, Eli, lama sabaktani” élményt éltem meg, és azt gondoltam magamban, hogy ez az én poharam, ezt nekem kell kiinnom – ahogyan Jézus is megtette. Ebben volt némi vigasztalás is, valamint egy elszánt Jézus-követési motiváció, de most már utólag úgy érzem, hogy túl kemény voltam magamhoz. Inkább Isten haragját éltem meg, ahelyett hogy a szeretetére összpontosítottam volna. Pedig ma már tudom, hogy Ő ott volt – csak én nem voltam jelen magunk számára.

Második alkalommal elhatároztam, hogy másfajta segítséget is megpróbálok keresni. Spirituálisabb támogatásra vágytam, amely a szülés lelki dimenziójával is foglalkozik, és nem csupán a fizikai részére készít fel. Többféle hypnobirthing videót és beszámolót is megismertem, amelyekben a nők spirituálisabb módon, egyfajta hipnóziszerű állapotban szülnek, és teljesen másként élik meg a szülés folyamatát.

Úgy éreztem, hogy több eszközre van szükségem, amelyek segítségével megküzdhetek azokkal a fájdalmakkal, amelyek ismét rám várnak, és eldöntöttem, hogy mindent bevetek, ami lehetséges. De mindennél jobban azt szerettem volna, hogy jobban érezzem Isten jelenlétét. Arra kértem Őt, hogy hadd legyek tudatosabb abban, hogy jelen van és segít.

Mivel többet szerettem volna megtudni a hypnobirthing nyújtotta lehetőségekről, felvettem a kapcsolatot egy nővel, aki privát kurzusokat tartott ezen a területen. Fontos volt számomra, hogy a hypnobirthing eszközeit keresztény szemszögből is megvizsgáljam, ezért különösen megörültem annak, hogy a kurzust tartó személy a holland Plantagekerk gyülekezetének tagja volt, gyakorló keresztény, háromgyermekes édesanya. A hypnobirthing különböző légzéstechnikákat tanít, és azon alapul, hogy az anyuka minél jobban ellazuljon, valamint olyan gondolatokat, afirmációkat, ismételjen és hordozzon magában, amelyek segítik és megkönnyítik a szülést, és ezáltal akár fájdalommentesebb élményként éljek meg azt.

Egy felkészítő alkalom során neki is feltettem a kérdést: de mi van Mózes első könyvének 16. versével? Ebből a szemszögből hogyan remélhetjük azt, hogy a szülés fájdalommentes lehet? Ekkor hallottam először arról, hogy az eredeti héber szövegben nem a „fájdalom” szó szerepel. Szó szerint leesett az állam.

Ajánlott egy könyvet, amely elmagyarázza, hogy az eredeti héber szövegben az 'itsabon' és az „écév” (ecév) szavak szerepelnek, és mindkettő ugyanahhoz

a szótóhoz tartozik. Mivel a könyvhöz később már nem volt hozzáférésem, a következő szakaszokban a Bible Project egyik videóját használtam fel forrásként. Az a könyv azonban, amelyet akkor ajánlott, ugyanezeket a gondolatokat fogalmazta meg, és alapvetően megváltoztatta a szülésről alkotott szemléletemet. Aki szeretné, az megnézheti az eredeti Bible Project angol nyelvű videót is; a link itt található: https://www.youtube.com/watch?v=h_zIjt0Kpes

Az itsabon szó szerepel a 16. versben is, amikor azt olvassuk: „megsokasítom a viselőséged itsabonját”, ahogyan a 17. versben is, amikor a férfiről azt mondja az ige, hogy „itsabonnal, fáradságos munkával élj belőle (a földből) életednek minden napjaiban”. Milyen érdekes, hogy a különböző nyelvekben a nőkre vonatkozóan ezt a szót „fájdalomnak” fordították, míg a férfiaknál „fáradságos munkának”. Pedig a kettő nem azonos: a „fáradságos munka” egészen mást sugall, mint a „fájdalom”.

Fontos hozzátenni azt is, hogy a héber szöveg a Biblia számos más helyén különböző szavakat használ a szülésre. A szülés ugyanis sok kockázattal jár, és ezekben a szövegekben más kifejezések jelennek meg, de egyetlen esetben sem az itsabon szó. Ez kizárólag itt, a bűneset utáni szövegben fordul elő.

Egy másik értelmezés szerint a magyar fordításban szereplő „viselőség” szó az eredeti héberben a ‘herajón’, amely inkább a teherbe esésre utal, nem magára a várandósság állapotára. Ennek a szónak a gyöke (hara) számos más bibliai versben is megjelenik, amikor valaki teherbe esik – például Káin felesége, Sára és más asszonyok esetében.

A következő kifejezés a 16. versben így hangzik: „fájdalommal szülsz magzatokat”. Itt már valóban a szülésre használt ige szerepel, és előtte ismét az écev szó. Vagyis a vers egészében valami olyasmiről beszél, hogy fáradságos, terhes munkává válik mind a teherbe esés, mind a gyermekek világra hozatala. Ez az értelmezés azonban nem feltétlenül a szülési fájdalmak fizikai aspektusaira fókuszál, hanem inkább azokra a körülményekre, érzelmi, társadalmi és lelki terhekre, amelyek között egy gyermek megfogant és megszületik – és ezeknek a nő életére gyakorolt hatására.

Felmerül tehát a kérdés:

Miről szól valójában Mózes I. könyvének 16. verse? Milyen „fáradságos munkáról” beszél itt az ige?

Ha megvizsgáljuk a Bibliát abból a szempontból, hogy az écev szó hol és milyen összefüggésben jelenik meg, azt látjuk, hogy mindenütt mély lelki fájdalomhoz, gyászhoz, bánkódáshoz kapcsolódik:

- „Mebáná azért az Úr, hogy teremtette az embert a földön, és bánkódék (écev volt) az ő szívében.” (Mózes I. 6,6)
- „Mert mint elhagyott és fájó (écev) lelkű asz-

szonyt hív téged az Úr, és mint megvetett ifjú asszonyt” (Ézsaiás 54,6)

- „És megjelenték Joábnak, hogy a király siratja és gyászolja Absolont. És gyászra fordult a szabadulás azon a napon az egész népre nézve, mert meghallották: így bánkódik (écev) a király az ő fia miatt.” (Sámuel II. 19,1–2)

Ezek az igeszakaszok mind azt támasztják alá, hogy az écev/itsabon nem elsősorban fizikai fájdalmat, hanem belső megterhelést, érzelmi súlyt, veszteséget és fájdalmas létélményt fejez ki.

A Bible Project videóban beszámolnak arról is, hogy elsőként Iain Provan írt erről egy esszét, amelyben amellettt érvel, hogy az écev szó sokkal nagyobb valószínűséggel érzelmi fájdalomra, illetve fáradságos munkával járó megterhelésre utal, mintsem konkrét fizikai szülési fájdalomra. A Biblia sehol máshol nem használja ezt a szót a szülés fizikai fájdalmainak leírására. Sőt, amikor a Szentírás kifejezetten szülési fájdalomról beszél, rendszeresen más kifejezéseket alkalmaz, például a „tsarar”, „khebel” vagy „khul” szavakat. Vagyis Mózes első könyvének 16. verse, összehasonlítható módon olvasva, arra utal, hogy az asszony „fáradságos munkája” a gyermek világra hozatala, a róla való gondoskodás és a felnevelése, amely szükségszerűen érzelmi fájdalommal jár együtt: aggodalommal, veszteséggel, nehézségekkel és szívbeli megterheléssel. Ez párhuzamba állítható azzal a tapasztalattal, amelyet a férfi él meg a munkájával kapcsolatban a bűnbeesés után: mindkét esetben egy eredetileg jó és teremtés szerinti feladat válik emberileg megterhelővé, küzdelmessé és fájdalommal telivé.

Vagyis Mózes első könyvének 16. verse tehát nem ítélet a szülési fájdalmak felett, ahogyan azt korábban gondoltam.

De akkor mi a helyzet a szülési fájdalmakkal? Reménykedhetünk-e fájdalommentes szülésben?

Manapság léteznek olyan karizmatikus-lelki irányzatok és felekezetek, amelyek mélyen hisznek a teljesen fájdalommentes szülés lehetőségében, mint Isten „legújabb ajándékában”. A Nieuwe Koers (Új Irány) magazin márciusi számában (Tonis Jilke, 2026), a Nederlandse Dagblad (Holland Napilap) közreműködésével, megjelent egy cikk „Isten legújabb ajándéka: egy fájdalommentes szülés” címmel. Az írás több szempontból próbálja szemlélni azt a jelenséget, hogy bizonyos lelki közösségek úgy értelmezik: Jézus halála és feltámadása következtében az Ószövetségben említett „büntetés” már nem aktuális. E felfogás szerint a megváltás teljessége kiterjed a testi tapasztalatokra is, így a szülés fájdalmára.

Az ilyen magyarázatokat és értelmezéseket hirdető felekezetek azonban abba a veszélybe eshetnek, hogy túl nagy hangsúlyt helyeznek a várandós nők egyéni felelősségére. Ha ugyanis a fájdalommentes szülés ki-

zárólag a hit mértékétől függ, akkor abból az a problematikus következtetés adódhat, hogy akinek ez nem sikerül, annak nem volt elég erős a hite.

Ugyancsak a Tonis Jilke cikkjében olvashatunk arról is, hogy mit is ír a Biblia a szülési fájdalmakról, így olvashatjuk, hogy:

- „Az asszony, mikor szül, szomorúságban van, mert eljött az ő órája, de mikor megszüli az ő gyermekét, nem emlékezik többé a kínra az öröm miatt, hogy ember született e világra.” (János, 16:21)
- „Aki terhes vala, és akarván szülni, kiált vala, és kínlódik vala a szülésben.” (Jelenések 12: 2)
- „Az egész teremtett világ együtt sóhajtozik és vajúdik mind ez ideig.” (Róma levél 8:22–23)

Miranda Klaver, teológus, antropológus és vallástudományi professzor a hollandiai Vrije Universiteit Amsterdamban, a cikkben arra hívja fel a figyelmet, hogy Isten országa már elközelített, de még nem teljesedett be. Jelenlegi létállapotunkban ezért joggal kérhetünk segítséget és várhatunk beavatkozást Istentől, sőt a hívők gyakran meg is tapasztalhatják ezt. Ugyanakkor ezek a tapasztalatok nem tekinthetők mindennaposnak, és nem mindig maguktól értetődők. Továbbra is a feltámadás és Krisztus visszajövele közötti időszakban élünk, amelyben a megváltás valósága már jelen van, de annak teljessége még nem bontakozott ki.

A fájdalom és a szenvedés jelen van a mi világunkban, ez a valóság része, és arra a kérdésre, hogy Isten miért engedi meg a szenvedést, nincs egyértelmű, mindenre kiterjedő válasz. Azt azonban tudjuk, hogy nem azért, mert ne szeretne bennünket. Jézus Krisztus maga is vállalta a szenvedést: a kereszthalálban teljes mértékben osztozott az emberi fájdalomban. Ő maga is ismeri a szenvedés valóságát. Éppen ezért fordulhatunk hozzá bizalommal, és bármilyen fájdalommal is kell megküzdenünk, tudhatjuk, hogy minden pillanatban velünk van.

A második szülésemet egészen másképp éltem meg, mint az elsőt. Sokkal inkább spirituális élmény volt: Isten jelenlétét jóval közelebb éreztem magamhoz, és úgy tapasztaltam meg, hogy megadta mindazt, amiért imádkoztam. A traumatikus első szülésem után egyfajta sikerélményt kaptam ajándékba. Nem volt fájdalommentes, és nem éltem meg úgy, hogy a szülés ne járt volna fájdalommal. Sőt, volt egy pillanat, amikor az intenzitás olyan erősödött, hogy úgy éreztem, talán az életembe is kerülhet. Szerencsére ez az érzés nem tartott sokáig. Maga a folyamat gyors volt, összesen körülbelül négy-öt órát vett igénybe. A végén a karjaimban tarthattam a lányomat, és hálát adtam Istennek azért a kegyelmes ajándékért, hogy ez a szülés, minden nehézsége ellenére, jó élménnyé válhatott

számomra.

Valcsi megérkezik, 2020 szeptember 29

A szülési fájdalomnak fiziológiai funkciójuk van. Először is jelzik, hogy a szülés beindult, majd vizsajelzést adnak a szülés előrehaladásáról jellegük, ritmusuk és erősségük által. A fájdalmak lényegében méhösszehúzódadásokkal kezdődnek, amelyek hormonális folyamatokat indítanak be és erősítenek meg: felszabadul az oxitocin és az endorfin, amelyek tovább erősítik az összehúzódadásokat, ugyanakkor természetes fájdalomcsillapítóként is hatnak. A fájdalmak aktív részvételre ösztönzik az anyát. Az összehúzódadások emellett elősegítik a szülés ritmusát és a pihenőszakaszokat, mivel hullámokban jelentkeznek. Továbbá biológiai jelzőfunkcióval is rendelkeznek: ha a fájdalom hirtelen megváltozik, vagy szokatlanul erőssé válik, ez komplikációt jelezhet, így egyfajta „riasztórendszerként” is működik.

Ebből a szempontból nézve Isten kegyelmének tekinthető, hogy bár a szülés nem könnyű, a fájdalomnak mégis olyan funkciójuk van, amely elősegíti magát a szülési folyamatot, és nem értelmetlen szenvedést jelentenek. Mózes első könyve 3,16 versének újraértelmezésével új fényben láthatjuk ezeket a fájdalmakat: bár a szülés velejárái, mégis inkább „fáradtságos munkának” tekintem most már őket, mintsem isteni ítéletnek az asszony felett. Jézus szeretete és áldozata által a belső energiáknak és folyamatoknak való átadás számomra sokkal könnyebben megélhető, mint pusztán a saját erőmre vagy orvosi megoldásokra támaszkodva.

A kedvenc bibliai idézeteim, amelyeket a második szülésem alatt affirmációként is használtam:

- „Mindenne van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.” (Filippi 4:13)
- „Segítségem az Úrtól van, aki teremtette az eget és a földet.” (Zsoltárok 121:2)
- „Az Úr velem van, nem félek.” (Zsidókhöz írt levél 13:6)
- „Elég néked az Én kegyelmem.” (2Korinthus 12:9)

Nézzétek a mező liliomait, miképpen növekednek: nem munkálkodnak és nem fonnak; De mondom néktek, hogy Salamon teljes dicsőségében sem öltözködött úgy, mint ezek közül egy. (Máté 6: 28–29); – Az író saját rajza.

Az evangélium Jézusról szól: arról, hogy Isten mit tett értünk, nem arról, hogy mi mit tettünk vagy teszünk érte. Nem is arról, hogy mit kaphatunk tőle, vagy mit érhetünk el általa – hanem arról, hogy **Ő maga a cél.**

A következő szülés folyamatában ismét abban reménykedem, hogy Isten kezét fogva küzdhetek meg a feladattal, és tudom, hogy bármi elé is kerülök, nem leszek egyedül. A szülés fáradságos munkájában, hullámaiban tanulunk bízni: nem önmagunkban, hanem abban az Istenben, aki végig ott van mellettünk, végigkísér és megerősít – lélegzetről lélegzetre.

A szülés fájdalma nem büntetés és nem értelmetlen szenvedés, hanem kapcsolatba hív és átformál; megnyit, és elvezet az élet ajándéka felé. Isten ajándéka nem csupán a gyermek, hanem az a lehetőség is, hogy **újra megtaláljuk Őt.** - Zwolle, 3026 március 31

„Cum deo pro patria et libertate!” - Istennel a hazáért és a szabadságért!

II. Rákóczi Ferencre emlékezik az ország, március 27-én, Rákóczi Ferenc 350.születésnapján

A szabadságharcot folytató fejedelem születésének 350. évfordulóját ünneplik idén Magyarországon különböző programokkal. **A Rákóczi Szövetség bejelentette: a fejedelemre emlékezve nagyszabású rendezvénysorozat készül.** Csáky Csongor, a Rákóczi Szövetség elnöke elmondta, hogy március 15-én ötezeröttszáz hazai és külföldi diák indul útnak, hogy felkeressen egy-egy Rákóczi-emlékhelyet vagy részt vegyen a fejedelemhez kapcsolódó megemlékezésen. Idén nyáron húszezer diákot várnak Magyarországról és a világ harminc országából a sátoraljaújhelyi Rákóczi Táborba, március 27-én, Rákóczi születésnapján, pedig mintegy ötezer fiatal részvételével tartanak hagyományörző megemlékezést a budapesti Kossuth téren.

Ugron Zsolna, a Kertész Imre Intézet művészeti igazgatója hangsúlyozta: a nemzeti történelem nagy hősei minden kultúrában identitásformáló, szimbolikus szerepet töltenek be, a róluk szóló nagy narratívákat az emlékezet alakítja. II. Rákóczi Ferenc hazájához való hűsége ilyen meghatározó narratíva, amely évszázadok óta a magyar függetlenség eszményét erősíti. Az emlékévé célja, hogy a fejedelem öröksége és emlékezete tovább erősödjön.

Őze Sándor, a Habsburg Történelmi Intézet igazgatója kiemelte: II. Rákóczi Ferenc a szabadság fejedelmeként a hit, az erkölcs, a haza és a szabadság egységét képviselte, fellépése és élettörténete arra emlékeztet, hogy a szuverenitás nem ajándék, hanem áldozatvállalás és bátor kiállás eredménye.

Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc portréja, 1724 - Ezer év mesterművei. Corvina, Budapest, 1987, 208. kép. Fotó: Schiller Alfréd Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

<https://mek.oszk.hu/01900/01902/html/index663.html>

A Hágai Magyar Nagykövetség és a Hollandiai Mikes Kelemen Kör közös megemlékezése Rákóczi Ferenc 350. születésnapja alkalmából

II. Rákóczi Ferenc születésének 350. évfordulója alkalmából a Hágai Magyar Nagykövetség tisztelettel meghívja Önt egy különleges kiállításra és előadásra.

Meghívott vendégünk és előadónk: dr. Ősi Barnabás, a Rákóczi Szövetség alelnöke.

Az esemény keretében bemutatjuk Farkas Imre, a Gyöngyösi Bélyeggyűjtő Kör elnöke, Rákóczi-gyűjteményét. A kiállított történelmi és filatéliai anyagok kutatásáért a szerző 2024-ben a HUNFILA országos bélyegkiállításon ezüstérmet kapott.

A rendezvény partnere a Hollandiai Mikes Kelemen Kör, melynek nevében köszöntőt mond Makkai Réka elnök.

Időpont: 2026. március 20. (péntek), 17:30 óra--
Helyszín: A Magyar Nagykövetség Külgazdasági Irodája (2593 BS Den Haag, Laan van Nieuw Oost-Indië 271)----A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött a terem korlátozott befogadóképessége miatt. Kérjük, részvételi szándékukat a résztvevők pontos nevével az event.hga@mfa.gov.hu e-mail címen jelezzék 2026.

március 13-ig.

Tisztelettel várjuk rendezvényünkön!

Terkovics Rozi, kommunikációs menedzser - +31 70 222 3923 -Hága--rozi.terkovics@mfa.gov.hu

Ön itt áll: [Kezdőlap](#) / [Blog](#) / [Diaszpóra](#) / IV. Hollandiai Diaszpóra Iskolatábor

IV. Hollandiai Diaszpóra Iskolatábor . [Diaszpóra, Iskolatábor](#)/by [StiHon](#)

Negyedik alkalommal kerül megrendezésre a StiHon alapítvány szervezésében a hétvégi magyar iskolák és a 70. Attila cserkészcsapat közreműködésével a diaszpóra iskolatábor.

Mi várható?

- Élményalapú tanulás, sok kaland, tábori hangulat, kirándulás, kézműveskedés, szórakozás és sok nevetés! A nap végén a klasszikus tábortűz sem maradhat el – ami minden évben az egyik legnagyobb kedvenc.

Helyszín: **Scoutcentrum Baarn**

Időpont: **2026. április 26 – május 2.** (meivakantie)

Korosztály: **7–16 év**---Tábordíj: **160 euró**, testvérkedvezmény van. Fiatalabb vagy épp idősebb gyerekek jelentkezése is lehetséges. Várunk benneteket sok szeretettel – legyen ez a tavasz egyik legszebb közös élménye! További részletek: <https://www.stihon.eu/2025/11/17/iv-hollandiai-diaszpóra-iskolatábor>

VIERING HOE Jubileum

Graag willen wij wijzen op de viering van het 50-jarig jubileum van st. HOE. Op zaterdag(middag) is er een bijeenkomst in De Basiliek in Veenendaal. Ieder is welkom. Een interessant programma, onder andere zal de actrice Janne IJmker en Ruth Bouwmeester een aangepaste versie van het drama "Júlia" en enkele fragmenten uit "Kitelepítés" en "Illegalisták" van András Visky opvoeren. De vertaling van de tekstfragmenten is vervaardigd door Rebekka Hermán Mostert. Kom die middag naar De Basiliek.

Kom naar de Jubileumdag van Hulp Oost-Europa, waar we dankbaar terugblikken en in vertrouwen biddend vooruitzien.

- Een Bijbelsmokkelaar aan het woord
- Zang, muziek en workshops
- Een smokkelbus van vroeger
- Speciaal kinderprogramma
- Speciale gasten uit Oost-Europa
- Meditatie door ds. Ron van der Spoel
- Kraampjes en producten uit Oost-Europa
- Avondprogramma voor jongeren

Meld je nu aan

🕒 13:30 -17:00 uur

📍 De Basiliek in Veenendaal

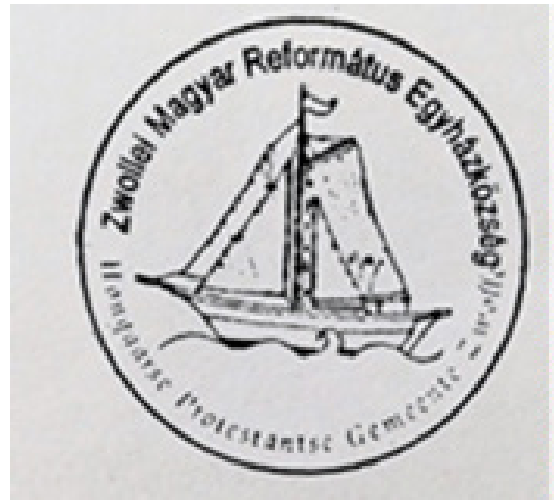
HIOE   **Geloof delen
verandert levens**
HULP OOST-EUROPA

PS: Wil je zien welke leuke activiteiten we het hele jaar door organiseren door heel Nederland? Kijk dan op hulpoosteuropa.nl/jubileumjaar

„Scheppen Christi”: Krisztus hajója

Az emdeni református nagytemplom kapujának a hajdani díse, amely a hitük miatt üldözött és menekült holland gyülekezetek jelvénye volt.

Párbeszéd Istennel – 2026 az imádság éve

„Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten.”

Zsolt 46,11

ZWOLLEI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG
HONGAARSE PROTESTANTSE GEMEENTE, ZWOLLE

**Címünk / Adres: Koestraat 2, 8011 NK Zwolle Titkárság / Secretariaat:
 Hertenstraat 24, 8011 GT Zwolle**

Telefon: 0031 38 4233247

Email: jhermanm@gmail.com

Homepage: <https://www.zwolleireformatus.nl>

**KvK-nummer: 75204703 - Rechtspersoon. RSIN: 860184420. - Rechtsvorm:
 Kerkgenootschap. – Activiteiten: SBI-code 94911-Religieuze organisatie.
 Bankrekening: NL46 INGB 0006 936050, Hongaarse Protestantse Gemeente,
 Zwolle**